

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
KATEDRA ÚSTAVNÍHO PRÁVA

Diplomová práce

Advokát v EU

Zpracoval: Jan Bulvas

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Michaela Tronečková

Plzeň 2011

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, srpen 2011

Jan Bulvas

Rád bych poděkoval Mgr. Michaele Tronečkové, vedoucí mé diplomové práce za rady, které mi poskytla v souvislosti s touto prací. Dále bych rád poděkoval mým rodičům za jejich soustavnou podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Advokát a jeho postavení v rámci právní úpravy v ČR	4
2.1	Advokát.....	4
2.2	Právní úprava v ČR.....	5
2.2.1	Hostující evropský advokát	5
2.2.2	Usazený evropský advokát	7
2.2.3	Zahraniční společnost.....	10
3.	Postavení advokáta v Evropské unii.....	12
3.1	Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti.....	12
3.2	Postavení advokáta v rámci vnitřního trhu Evropské unie	13
3.3	Volný pohyb osob.....	13
3.3.1	Volný pohyb advokátů	13
3.3.2	Svoboda usazování advokátů	14
3.3.3	Judikatura	14
3.4	Volný pohyb služeb advokáta.....	18
3.4.1	Judikatura	19
3.5	Sekundární právo Evropské unie	20
4.	Poskytování právních služeb v rámci Evropské unie	21
4.1	Směrnice Rady č. 77/249/EHS, z dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů.....	21
4.1.1	Úvod	21
4.1.2	Věcná působnost.....	22
4.1.3	Profesní označení	22
4.1.4	Profesní pravidla.....	22
4.1.5	Časová působnost.....	23
4.1.6	Judikatura	23
4.2	Směrnice 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy	26
4.2.1	Úvod	26
4.2.2	Diplom.....	27
4.2.3	Proces srovnávání.....	27
4.2.3	Obecnost	28
4.2.4	Působnost.....	28
4.2.5	Uznávání kvalifikace	28
4.2.6	Další požadavky	28

4.2.8	Profesní označení	29
4.2.9	Realizace	29
4.2.10	Judikatura	30
4.3	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace	32
4.3.1	Úvod	32
4.3.2	Povinnost zápisu.....	33
4.3.3	Profesní označení	34
4.3.4	Věcná působnost.....	34
4.3.5	Profesní pravidla.....	35
4.3.6	Kolektivní výkon advokacie.....	37
4.3.7	Časová působnost	37
4.3.8	Judikatura:	37
4.4	Směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu	43
4.4.1	Úvod.....	43
4.4.2	Věcná působnost.....	43
4.4.3	Volný pohyb služeb.....	43
4.4.4	Svoboda usazování	44
4.4.5	Časová působnost.....	44
5.	Profesní sdružování advokátů	45
5.1	Česká advokátní komora (ČAK)	45
5.1.1	Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky.....	46
5.2	Council of the Bars and Law Societies of Europe (CCBE).....	47
5.2.1	Etický kodex advokátů v Evropské unii.....	48
5.3	Významné mezinárodní organizace sdružující advokáty	49
5.3.1	Fédération des Barreaux d'Europe (FBE)	49
5.3.2	International Bar Association (IBA)	49
6.	Problematika rostoucího počtu advokátů	50
7.	Závěr.....	53
8.	Resumé	55
9.	Seznam použité literatury:	57
10.	Přílohy	60

1. Úvod

Pro českého občana, advokáta nevyjímaje, bylo zcela jistě důležité datum 1. května 2004. V tento den, na základě Smlouvy o přistoupení, vstoupila Česká republika do Evropské unie. Díky tomu byla našim advokátům zpřístupněna nová oblast pro výkon jejich zaměstnání. S ohledem na narůstající se vliv EU v mezinárodním vztazích a dalším rozrůstáním její členské základny se tato oblast stává ještě důležitější.

Poskytování advokátních služeb v rámci EU je však úzce spojeno s právními řády v jednotlivých členských státech a díky tomu je rozvoj právní úpravy těchto služeb značně pozvolný. Právě problematikou harmonizace právních úprav EU a vnitrostátního práva v oblasti poskytování advokátních služeb se bude věnovat hlavní část mé diplomové práce.

Z hlediska obsahového uspořádání se tato práce zabývá nejprve postavením advokáta z pohledu české právní úpravy, která na základě harmonizace s evropskou úpravou dala evropským advokátům možnost poskytovat jejich advokátní služby na území České republiky. Dále se zaměřuje na otázku postavení advokáta v EU a problematiku poskytování právních služeb na území EU s ohledem na směrnice 77/249/EHS, 98/5/ES, 89/48/EHS a 2006/123/ES, které ji upravují. Tyto směrnice jsou doplněny o judikaturu Soudního dvora Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr; ESD). V další kapitole je zkoumána činnost profesních organizací advokátů a to jak v oblasti vnitrostátního tak mezinárodního práva. V neposlední řadě se práce zabývá problematikou rostoucího počtu advokátů v Evropské unii.

Závěr práce je souhrnem probírané problematiky.

2. Advokát a jeho postavení v rámci právní úpravy v ČR

2.1 Advokát

Pokud se chceme zaobírat otázkou advokáta EU, je nezbytně nutné si nejdříve vysvětlit, co vůbec znázorňují pojmy advokát a advokacie.

Pojmem advokacie, který by se dal odvodit od § 1 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii, označuje poskytování právních služeb. Tento pojem může být dále dělen na advokacii formální, u které jsou právním řádem stanoveny podmínky pro výkon tohoto povolání, a na advokacii materiální, u které právní řád žádné podmínky pro její výkon nevyžaduje a poskytování právní služby advokátem pak spadá pod předpisy upravující jakoukoli výdělečnou činnost. Formální advokacie může být definována v širším smyslu slova jako zastupování klientů advokátem před soudy a úřady na základě příkazní nebo mandátní smlouvy, či v užším smyslu slova, kdy se činnost vymezuje pouze na poskytování právní porady a obhajoby.¹

Pojem advokát je definován v § 4 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii., který vymezuje advokáta jako osobu zapsanou do seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou (dále jen „ČAK“).

Advokáta lze rovněž charakterizovat jako osobu, která úspěšně dokončila studium na právnické fakultě a která za úplatu poskytuje své právní služby ve věcech zastupování klientů v řízení před soudy, správními úřady a jinými orgány, dále pak obhajobu v trestních věcech, zpracování právních rozborů a v neposlední řadě pak poskytuje právní rady a sepisuje listiny. Podmínkou pro výkon povolání advokáta je i úspěšné složení advokátní zkoušky, absolvování tříleté právní praxe a následný zápis do seznamu advokátů ČAK. Tyto osoby mají oprávnění poskytovat právní služby ve všech oborech práva. Jejich zájmy jsou zastupovány ČAK, která nad nimi zároveň vykonává disciplinární pravomoc.²

---

¹ Schelle, K.: Schelleová, I., *Právní služba*, Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 9

² Chaloupková, Iva. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2011-08-12]. *Kdo je kdo Právník, advokát, notář*. Dostupné z <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3249>>.

2.2 Právní úprava v ČR

Pro vývoj právní úpravy na území České republiky bylo z hlediska poskytování služeb advokátů zcela jistě nejdůležitější přijetí zákona č. 228/2002 Sb., kterým se novelizoval zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii. Touto novelou byl totiž zákon o advokacii harmonizován se směrnicemi 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů, 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, a 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vykoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělání a přípravy (ta byla později nahrazena směrnicí 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací). Do českého právního řádu se tak dostal pojem evropského advokáta. Zákon o advokacii dále tento pojem rozděluje podle druhu poskytovaných právních služeb a možnosti jejich regulace na hostujícího a usazeného evropského advokáta. Za evropského advokáta zákon pokládá fyzickou osobu, která je státním příslušníkem členského státu Evropské unie, smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace.

2.2.1 Hostující evropský advokát

Na základě harmonizace směrnice Rady č. 77/249/EHS ze dne 22. března 1997 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů s českým právním řádem se v zákoně č. 85/1996 Sb. o advokacii objevuje institut hostujícího evropského advokáta. Za hostujícího evropského advokáta (dále jen „hostující advokát“) je považován takový evropský advokát, který poskytuje právní služby na území České republiky dočasně nebo příležitostně.³ V této definici můžeme tak nalézt jeden z projevů volného pohybu služeb, který je součástí vnitřního trhu Evropské Unie.

Povinností tohoto advokáta je při poskytování právních služeb používat profesní označení svého domovského státu spolu s uvedením příslušného orgánu domovského státu. Toto označení musí být formulováno v oficiálním jazyce či v jednom z oficiálních jazyků domovského státu.⁴

---

³ §35f zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

⁴ §35g zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Hostující advokát může být požádán Českou advokátní komorou (ČAK), soudem nebo jiným orgánem k doložení průkazu oprávnění poskytovat právní služby a to včetně jeho úředního překladu do českého jazyka. Toto oprávnění je povinen předložit a za předpokladu, že by toho nebyl schopen, není mu pravomoc poskytovat právní služby v České republice umožněna.⁵

Hostující advokát není oprávněn poskytovat své služby jako člen sdružení advokátů či společník veřejné společnosti. Není mu umožněna účast na sněmu a nemůže být volen do orgánů ČAK. Zároveň nemá oprávnění k sepisování smluv o převodu nemovitostí, zástavních smluv, jejichž předmětem je nemovitost a smlouvy o převodu nebo nájmu podniku nebo jeho části, pokud se týkají nemovitosti. Není rovněž oprávněn činit prohlášení o pravosti podpisu.⁶

V rámci poskytování právních služeb ve věcech zastupování klientů před soudy či jinými orgány, včetně obhajoby v trestním řízení, je hostující advokát povinen dodržovat české právní či stavovské předpisy určené pro advokáty. Pokud není některá otázka těmito předpisy upravena, je advokát povinen řídit se předpisy svého domovského státu. Naopak pokud hostující advokát poskytuje jiné než tyto právní služby, musí při nich dodržovat primárně předpisy svého domovského státu a subsidiárně pak ustanovení vyplývající z českého zákona o advokacii, zejména těch, týkajících se nezávislosti a komplexního právního poradenství advokáta, práv a povinností advokátů ve vztahu ke klientovi, odměn za služby advokáta, odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi, dokumentace služeb poskytovaných advokátem, zastoupení jiným advokátem a obligatorním smířčím řízení před orgánem ČAK ve sporu s jiným advokátem nebo koncipientem. Dodržování těchto ustanovení je vyžadováno pouze v případě, kdy je to rozumné s ohledem ke skutečnosti dočasného a příležitostního poskytování právních služeb. Vždy však musí být hostujícím advokátem dodržována ustanovení týkající se ochrany a prosazování práv a oprávněných zájmů klienta, důstojnosti výkonu advokacie, povinnosti odmítnout poskytování právní služby a odstoupení od smlouvy o jejich poskytnutí, zachovávaní mlčenlivosti a odpovědnosti za škodu, která byla klientovi způsobena.⁷

V případě, že hostující advokát poskytuje v České republice právní služby nepřetržitě po dobu jednoho měsíce, musí oznámit ČAK adresu na území České

⁵ §35k odst. 1 a 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

⁶ §35h odst. 1 – 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

⁷ §35i odst. 1 - 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

republiky pro doručování písemností. Důvodem této povinnosti je zamezení obtížného doručování písemností do ciziny. Při poskytování právních služeb ve věcech zastupování klientů před soudy či jinými orgány, včetně obhajoby v trestním řízení, si hostující advokát musí určit advokáta jako svého zmocněnce pro doručování písemností a je povinen soudu či jinému orgánu oznámit jeho adresu při prvním úkonu, který vůči němu učiní. Soud nebo jiný orgán pak zasílá písemnosti na tuto adresu. Pokud hostující advokát tyto povinnosti nesplní, uloží ČAK tyto písemnosti (včetně písemností určených do vlastních rukou) a třetím dnem nastávají účinky doručení.⁸

2.2.2 Usazený evropský advokát

Za usazeného evropského advokáta označujeme advokáta z jiného členského státu Evropské unie, který je oprávněn k výkonu advokacie na území České republiky, a na rozdíl od hostujícího evropského advokáta je jeho činnost charakterizována svojí soustavností. Tento institut se v našem právní řádu objevuje na základě harmonizace zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.⁹ Advokát zde tak uplatňuje své právo na volný pohyb a svobodu usazování plynoucí ze Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

Usazený evropský advokát (dále jen „usazený advokát“) je zapsán do seznamu evropských advokátů, který je veden ČAK. K zapsání dochází na základě písemné žádosti advokáta, v jejíž příloze musí být uveden doklad o státním příslušenství k některému z domovských států, tzn. státní příslušenství k členskému státu Evropské unie, smluvního státu Dohody o evropském hospodářském prostoru či Švýcarské konfederace, které není starší než tři měsíce. V případě, že advokát není státním příslušníkem některého z těchto států, je povinen přiložit doklad o tom, že je státním příslušníkem jiného státu a je v některém z domovských států trvale usazen. Příloha též musí obsahovat doklad o pojištění pro případ odpovědnosti za škodu a zároveň i doklad o zaplacení poplatku ČAK, který je stanoven stavovským předpisem, maximálně však do výše

---

⁸ §35j odst. 1 a 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

⁹ §35l odst. 1 a 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

10 000 Kč. Pokud jsou všechny tyto náležitosti žádosti splněny, zapíše ČAK do jednoho měsíce od doručení žádosti usazeného advokáta do českého seznamu usazených evropských advokátů. Do tohoto seznamu se rovněž zapisuje i sídlo usazeného advokáta.¹⁰

Po zápisu usazeného advokáta do českého seznamu usazených evropských advokátů informuje ČAK o tomto aktu příslušný orgán v domovském státě advokáta. ČAK však advokáta do seznamu usazených evropských advokátů nezapíše za předpokladu, že mu bylo uloženo kárné opatření dočasného zákazu poskytování právních služeb, či pokud ode dne vykonání tohoto kárného opatření ještě neuplynula doba jednoho roku.¹¹

V situaci, kdy je usazenému advokátovi, který již byl na seznam usazených evropských advokátů zapsán, uloženo kárné opatření dočasného zákazu poskytování právních služeb, zapříčiní to jeho vyškrtnutí z tohoto seznamu.¹²

Usazený advokát bude stejně tak vyškrtnut ze seznamu na svou písemnou žádost, pokud přijde o oprávnění poskytovat právní služby v domovském státě, při ztrátě občanství domovského státu, aniž by získal občanství jiného členského státu, dále také pokud byl proti usazenému advokátovi či proti společnosti nebo zahraniční společnosti, jejíchž je společníkem, prohlášen konkurs, eventuálně v případě, kdy byl advokát pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem advokacie či je odsouzen za jiný úmyslně trestný čin ohrožující důvěru v řádný výkon advokacie. V neposlední řadě je advokát ze seznamu vyškrtnut, když je v prodlení se zaplacením příspěvků na činnost ČAK delším než 6 měsíců či pokud daný advokát zemřel nebo byl za mrtvého prohlášen.¹³

Oprávnění k poskytování služeb může být usazenému advokátovi v určitých případech pouze pozastaveno. Tyto případy jsou zakotveny v §8b odst. 1 a § 9 odst. 1 zákona o advokacii a ČAK musí bez odkladu tato pozastavení zaznamenat v seznamu usazených advokátů, nejpozději však do jednoho měsíce od dne, kdy se o něm dozvěděla. ČAK může také dle svého uvážení a na základě

---

¹⁰ §35m odst. 1 a 35n odst. 6 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹¹ §35m odst. 2 a 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹² §35m odst. 7c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹³ §35m odst. 7a), b), d) a odst. 8 – 9 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

zákona v určitých případech rozhodnout zda oprávnění advokáta pozastaví či nikoliv. Jedná se především o situace, které jsou uvedeny v § 9 odst. 2 a 3 zákona o advokacii.

Povinností ČAK je o pozastavení či vyškrtnutí advokáta ze seznamu usazených evropských advokátů neprodleně, nejpozději však do jednoho týdne, informovat příslušný orgán advokátova domovského státu.¹⁴

Obdobně jako výše zmíněný hostující advokát i usazený advokát v České republice poskytuje služby pod profesním označením svého domovského státu a v jeho jazyce, ke kterému musí být přiložen odkaz na zápis do seznamu usazených evropských advokátů.¹⁵

Usazený advokát se oproti svému hostujícímu kolegovi může stát při výkonu advokacie členem sdružení, společníkem společnosti, může vykonávat advokacii jako zaměstnaný advokát a je mu umožněn vstup do pracovního poměru souvisejícího s výkonem advokacie. Může se rovněž účastnit sněmu ČAK, avšak je mu odepřeno pasivní volební právo jejích orgánů.

Pro úplné začlenění usazeného advokáta do advokátního zaměstnání v České republice je povinen splňovat některé další předpoklady. Patří sem zejména plná způsobilost k právním úkonům advokáta, jeho bezúhonnost, nesmí být proti němu uplatněno vyškrtnutí ze seznamu advokátů jako kárné opatření a zároveň nesmí být v zaměstnaneckém poměru neslučitelném s výkonem advokacie.

Usazený advokát je také povinen prokazovat, že poskytoval právní služby v České republice bez opodstatněných přerušení po dobu minimálně tří let. Tato povinnost může být nahrazena absolvováním pohovoru před tříčlennou komisí ČAK. V něm usazený advokát prokazuje, že jeho vědomosti v oblasti českého práva a stavovských předpisů i vědomosti, které doposud při poskytování právních služeb nabyt, jsou dostačující.

Pro oba výše zmíněné evropské advokáty platí povinnost si při poskytování právních služeb před soudy či jinými orgány, a to i při obhajobě v trestním řízení, ustanovit po dohodě s klientem advokáta jako svého konzultanta v otázkách procesního práva, u kterých to tak stanoví zvláštní předpis. Evropský advokát je

---

¹⁴ §35m odst. 10 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ §35n odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

povinen oznámit soudu adresu svého konzultanta a to při prvním úkonu vůči soudu učiněným. V případě, že by tak neučinil, je mu odepráno oprávnění poskytovat v této věci právní služby. Za svého konzultanta může advokát též ustanovit svého zmocněnce. Tuto možnost má však pouze hostující advokát. Mezi pravomoci konzultanta patří možnost účastnit se veškerých úkonů, kterých se může účastnit evropský advokát, pokud má jeho svolení a zároveň pokud o tom soud nebo jiný orgán nerozhodl jinak.¹⁶

Vůči jak hostujícímu, tak usazenému advokátovi je ČAK oprávněna zahájit kárné řízení, a to ve stejných případech, které se vztahují na české advokáty. V kárných řízeních je možné uložit hostujícímu advokátovi napomenutí, veřejné napomenutí, pokutu či dočasný zákaz poskytování právních služeb v rozsahu jednoho až pěti let. V případech, kdy se ČAK rozhodne zahájit kárné řízení vůči hostujícímu advokátovi, informuje o tomto úmyslu příslušný orgán domovského státu hostujícího advokáta. Tuto oznamovací povinnost je možné splnit až po zahájení řízení, a to pouze z důvodu nebezpečí z prodlení či z důvodu kárného řízení zahájeného na základě kárné žaloby od ministra spravedlnosti. Příslušný orgán domovského státu hostujícího advokáta je kárným senátem vyzván k vyjádření se k tomuto řízení. Vyjádření poté použije jako jeden z podkladů pro rozhodnutí ve věci samé. Orgán domovského státu je posléze informován i o výsledku kárného řízení vůči jejich advokátovi.¹⁷

2.2.3 Zahraniční společnost

Za zahraniční společnost je na základě zákona o advokacii označována společnost, která má sídlo v členském státě EU, smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci, jejími společníky jsou advokáti či jiné fyzické osoby s oprávněním k poskytování právních služeb v některém z těchto států, a předmětem jejího podnikání je výlučně poskytování právních služeb. Zahraniční společnost musí být zapsána do obchodního rejstříku a advokáti nebo usazení evropští advokáti jejím prostřednictvím poskytují právní služby. Za statutárním orgán zahraniční společnosti může být do obchodního rejstříku zapsán pouze advokát či usazený

---

¹⁶ §35p odst. 1-3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ §35q odst. 1 a 2 a §35r odst. 1 - 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

evropský advokát, který je jejím společníkem. Úprava zahraniční společnosti je subsidiárně upravena v obchodním zákoníku.

Povinností zahraniční společnosti je mít uzavřené pojištění pro případ odpovědnosti za škodu vzniklou na území České republiky a její společníci musí být pojištěni obdobně jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo komplementáři komanditní společnosti pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídají.¹⁸

Zahraniční společnost musí ČAK předložit doklad o jejím pojištění a to do konce kalendářního roku, ve kterém byla zapsána do seznamu obchodního rejstříku. Povinností ČAK je při zjištění, že společníci zahraniční společnosti či sama zahraniční společnost nejsou pojištěni podle § 35t odst. 1 a 2 zákona o advokacii, nebo při zjištění, že zahraniční společnost nespĺňuje podmínky či povinnosti podle § 35t odst. 3 a § 35s odst. 1 písm. a) až c) a e), podat bez odkladu soudu návrh na výmaz zahraniční společnosti s obchodního rejstříku.

---

¹⁸ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 35t

3. Postavení advokáta v Evropské unii

Pro oblast poskytování právních služeb v rámci Evropské unie je dnes z oblasti primárního práva EU zcela jistě nejžádanější smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), která nahradila dřívější smlouvu o založení Evropského společenství (SES).

3.1 Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti

Smlouva o fungování Evropské unie ve svém článku 18 zakazuje jakoukoli diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Tato obecná zásada se uplatňuje na všechna ustanovení SFEU.

Díky této zásadě je de facto zajištěna funkčnost vnitřního trhu Evropské unie. Jak říká Svoboda: „*Má-li vnitřní trh EU fungovat jako trh jednoho státu, je třeba, aby byla v maximální míře vyloučena ochranná opatření členských států a aby všechny výhody i nevýhody evropské integrace byly zásadně mezi členskými státy sdíleny*“¹⁹

Státním příslušníkům všech členských zemí je garantováno rovné postavení. Pro zákaz diskriminace platí, že není fakticky možné jakýmkoliv způsobem preferovat vlastní státní příslušníky, domácí výrobce či společnosti na úkor těch cizích. Jedinou přípustnou výjimkou z tohoto pravidla je zaměstnání nebo podnikání ve sféře, která je spojena s výkonem moci veřejné.

Zákaz diskriminace se týká jak diskriminace přímé, která označuje omezování na základě státní příslušnosti samotné, tak i diskriminace nepřímé, u které je vyžadována jiná podmínka, než jiná státní příslušnost, ale která také vede k diskriminaci cizinců. U otázky diskriminace se nerozlišuje, jestli se jí dopouští jednotlivý členský stát či individuální osoba, ani to, jestli omezuje jednotlivce či právnickou osobu.

Obecný zákaz diskriminace je ještě umocněn v jednotlivých ustanovení SFEU. V článku 45 je výslovně zakázána diskriminace pro oblast volného pohybu pracovníků, v článcích 49 a 62 SFEU pro sféru svobody usazování resp. sféru volného poskytování služeb.

---

¹⁹ Svoboda, P., *Úvod do evropského práva*, Praha: C. H. Beck 2004, s. 14

3.2 Postavení advokáta v rámci vnitřního trhu Evropské unie

Smlouva o fungování Evropské unie mimo jiné zakotvuje čtyři základních svobody: volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, díky kterým je zaručeno řádné fungování vnitřního trhu EU.²⁰ Pro výkon povolání advokáta jsou důležité zejména svobody volného pohybu osob a služeb.

S ohledem na téma mé diplomové práce jsem problematiku volného pohybu osob a služeb z hlediska pojmů a obsahu omezil pouze na oblast postavení advokáta.

3.3 Volný pohyb osob

Volným pohybem osob se rozumí nejen možnost přemísťování osob v rámci Evropské unie, nýbrž i možnost usadit se v jiném členském státě a oprávnění k výkonu povolání v něm. Volný pohyb osob se dále člení na volný pohyb pracovníků a právo usazování. Tento pohyb se netýká jen osob advokátů, ale všech fyzických a právnických osob se státní příslušností některého členského státu.²¹

3.3.1 Volný pohyb advokátů

Volný pohyb pracovníků, tedy i advokátů, je upraven v člancích 45-48 SFEU, který advokátům umožňuje uzavření pracovního poměru a na jeho základě pak vykonávat své povolání v jiném členském státě EU. Ve vztahu k tomuto oprávnění je advokátovi dále umožněno ucházet se o nabízená pracovní místa, vstupovat a volně se pohybovat a pobývat na území členského státu. Pokud je advokát zaměstnán na území členského státu, je chráněn proti diskriminaci na základě své státní příslušnosti ze strany ostatních pracovníků.

---

²⁰ Klíma, K., a kol., *Ústavní právo Evropské unie*, Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, s. 159

²¹ Týč, V. *Základy práva evropské unie pro ekonomy*. 4. vydání. Praha: Linde, 2006 s. 157

3.3.2 Svoboda usazování advokátů

Právo usazování poskytuje advokátům možnost přesunout své sídlo, advokátní kancelář, či zřídit si zastoupení nebo pobočku na území jiného členského státu. Svoboda usazování i volný pohyb advokátů mohou být omezeny členskými státy z důvodu ochrany veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti, ochrany zdraví.

3.3.3 Judikatura

C-71/76 Thieffry²²

Tento rozsudek ESD se týká belgického advokáta Jeana Thieffryho. Jeho belgický diplom doktora práv mu byl uznán francouzskou univerzitou v podobě „Licence en droit“. Pan Thieffry podle francouzských předpisů úspěšně složil advokátní zkoušku a získal certifikát o způsobilosti k výkonu povolání advokáta (Certifikat d'aptitude à la profession d'Avocat; CAPA) a následně požádal o zápis do pařížské Advokátní komory (L'ordre des avocats au barreau de Paris). Přesto, že mu jeho belgické právnické vzdělání bylo ve Francii uznáno, pařížská Advokátní komora jeho žádost odmítla s tím, že není držitelem francouzského diplomu. Názor advokátní komory byl totiž ten, že přestože Smlouva o ES požaduje odstranění veškeré diskriminace na základě státní příslušnosti, nemá však za následek rovnocennost osvědčení o zkoušce, a až do té doby, než bude vydána směrnice pro povolání advokáta na základě článku 47 SES (53 SFEU). Proti tomuto rozhodnutí se pan Thieffry odvolal k francouzskému Odvolacímu soudu (Cour d'appel). Ten se obrátil na ESD s předběžnou otázkou, zda lze při absenci směrnic předpokládaných článku 47 SES (53 SFEU). odst. 1 a 2 SES pokládat za odůvodněné vyžadování akademického titulu v zemi zamýšleného výkonu povolání advokáta od příslušníka jiného členského státu, a to přesto, že tento titul již získal v domovském státě a v cílové zemi usazení mu byl uznán za rovnocenný a na jeho základě také úspěšně složil advokátní zkoušku.

ESD ve svém rozsudku uvedl, že svoboda usazování patří k cílům Smlouvy o ES. Pokud tato skutečnost nevyplývá z jednotlivých zvláštních

---

²² C-71/76 Rozsudek ze dne 28. 4. 1977, Thieffry v. Council de l'ordre des avocats de la Cour de Paris (61976J0071, European Court reports 1977 str. 00765)

ustanovení práva Společenství, je třeba respektovat obecné ustanovení článku 5 SES. Kromě jiného to znamená nutnost zdržet se takových opatření, která by mohla ohrozit dosažení tohoto cíle.

Není proto možné bránit výkonu svobody usazování na základě čl. 43 SES (49 SFEU) na základě právních předpisů, praxe veřejné správy či profesní organizace v daném členském státě, a odvolávat se na absenci dosud nevydané směrnice. Právní a správní předpisy musí příslušné orgány a organizace aplikovat v souladu s jedním z cílů Smlouvy o ES, tedy svobodou usazování. ESD proto označil požadavek pařížské advokátní komory za neslučitelný se Smlouvou o ES, konkrétně s čl. 43 SES (49 SFEU).

Interpretace:

Případ Thieffry je důležitý zejména pro oblast svobody usazování a oblast týkající se diplomů a kvalifikací, získaných na území domovského státu a jejich uznávání jinými členskými státy. Tento případ upozorňuje na možný vznik diskriminace v dané problematice a to jak diskriminace přímé na základě jejich státní ú příslušnosti, tak i nepřímé, kdy je jsou státní příslušníci domovského státu upřednostňováni vnitrostátními předpisy před občany hostitelských států tím, že je neopravňují k výkonu povolání na jejich území jinými prostředky. V případě Thieffry se to bylo dosažené vzdělání.

ESD dal v tomto případě jasně najevo, že Všeobecný program ke zrušení všech omezení svobody usazování ze dne 18. prosince 1961, který byl přijat Radou na základě čl. 44 SES (50 SFEU), požaduje vymícení i tohoto druhu diskriminace.

C-107/83 Klopp²³

Tento případ se zabývá otázkou interpretace článku 43 SES (49 SFEU) a následujících ve spojení se zaměstnáním advokáta. Německý občan Klopp, který byl členem advokátní komory, úspěšně vykonal advokátní zkoušku ve Francii a na jejím základě chtěl složit advokátní slib a být zapsán do pařížské advokátní komory, ale zároveň chtěl po dobu, než bude zápis uskutečněn, být stále členem

---

²³ C-107/83 Rozsudek ze dne 12. 7. 1984, *Ordre des avocats au barreau des Paris v. Klopp* (61983J0107, European Court reports 1984 str. 02971)

své domovské advokátní kanceláře v Německu. Tam si chtěl stále ponechat své sídlo i advokátní kancelář. Tato žádost byla komisí pařížské advokátní komory zamítnuta s odůvodněním, že pan Klopp nesplňoval jednu z podmínek ze stanovených pravidel této komory, která tvrdí, že jejím členem se může stát pouze osoba s jednou advokátní kancelář a ta musí být ve stejné oblasti, kde je advokát zaregistrován.

Evropský soudní dvůr (ESD, dnes Soudní dvůr Evropské unie) tehdy uvedl, že článek 43/2 SES (49/2 SFEU) garantuje svobodu usazení za stejných podmínek, které platí pro vlastní státní příslušníky, a řídí se právem země usazení a že v případě, kdy oblast není upravena dalšími speciálními normami, má každý členský stát možnost regulovat si výkon právního zaměstnání sám. ESD však zároveň uvedl, že není možné advokáta nutit, aby vykonával své povolání pouze v rámci jedné advokátní kanceláře pro celou oblast EU. Usazený advokát v členském státě by tak mohl svobodu usazení využít pouze za předpokladu, že by zrušil svoji současnou advokátní kancelář. I přes absenci norem, které by regulovaly vnitrostátní úpravu v oblasti přístupu k výkonu zaměstnání advokáta, ESD zamezuje pověřeným orgánům členského státu, aby na základě vnitrostátní úpravy zakázaly advokátovi výkon jeho zaměstnání na jeho území kvůli vlastnictví další advokátní kanceláře v jiném členském státě.

Interpretace:

Význam daného judikátátu ESD spatřuji obzvláště v tom, že nárok na svobodu usazování nelze omezit ani za předpokladu, že se jedná oblast povolání, které je regulované. ESD zde kladl důraz i na ochranu zájmů klienta jako spotřebitele, avšak usoudil, že tyto zájmy nemůžou být ohroženy na základě vzálenosti advokátových kancelář.

C-340/89 Vlassopoulou²⁴

V tomto případě, řecké občance Irene Vlassopoulou bylo uděleno oprávnění k výkonu advokacie aténskou advokátní komorou (titul Δικηγόρος). Vlassopoulou následně obdržela i titul doktorky práv na základě úspěšného

---

²⁴ C-340/89 Rozsudek ze dne 7. 5. 1991, Vlassopoulou v. Ministerium für Justiz, Bundes- u. Europaangelegenheiten Baden-Württemberg (61989J0340, European Court reports 1991 str. I-02357

absolvování studia na německé univerzitě v Tübingenu. Od července 1983 byla zaměstnána Mannheimskou advokátní kanceláří sídlící v Německu, kde poskytovala právní služby pro oblast německého práva. V roce 1984 jí bylo uděleno oprávnění poskytovat služby právního poradenství v rámci řeckého a komunitárního práva. Vlassopoulou v roce 1988 požádala o přijetí do německé advokátní komory a tím o možnost vykonávat profesi advokáta pod německým označením (Rechtanwalt). Německé Ministerstvo pro spravedlnost, spolkové a evropské záležitosti oblasti Baden-Württemberg její žádosti nevyhovělo s tím, že paní Vlassopoulou nespĺňuje podmínku dostatečné kvalifikace podle 4 článku spolkového nařízení o výkonu advokáta. Toto nařízení podmiňuje oprávnění k výkonu advokacie v Německu úspěšně zakončeným studiem práv na některé z německých univerzit, složením první státní zkoušky, absolvováním stáže a složením druhé státní zkoušky.

Paní Vlassopoulou se proti tomuto rozhodnutí odvolala ke Spolkovému soudnímu dvoru v Německu a ten se obrátil na ESD s předběžnou otázkou podle článku 234 SES (267 SFEU) a zjišťoval, jestli svoboda usazování garantovaná SES je omezena v případě, kdy občan Společenství, který má pravomoc k výkonu advokacie ve svém domovském státě a zároveň již několik let vykonává službu právního poradce v jiném členském státě, je oprávněn k výkonu advokacie v daném státě pouze na základě zákonné vnitrostátní úpravy.

ESD zde uvedl, že výklad článku 43 SES (49 SFEU) je potřeba interpretovat tak, že pověřené úřady, které jsou advokátem ve svém státě oprávněným k výkonu advokacie a současně působícím jako právní poradce na území jiného členského státu žádány, mají povinnost posoudit, do jaké míry jsou znalosti a zkušenosti získané na základě diplomu uděleného hostitelským státem korespondují se znalostmi a zkušenostmi vyžadovanými ve státě domovském. V případě, že jsou uvedené znalosti a zkušenosti rozdílné mohou pověřené vnitrostátní orgány požadovat od uchazeče potvrzení, dodatečného získání těchto znalostí a zkušeností.

Interpretace:

Rozsudek ESD v případě Vlassopoulou je pro interpretaci práva usazování jedním z nejdůležitějších. De facto zde ESD poukázal při řešení tohoto případu, že směrnice 89/45EHS o obecné úpravě uznávání diplomů o vyšším odborném vzdělání v délce nejméně tří let nedokáže zcela obsáhnout všechny otázky

vyplývající z výkonu advokacie díky jejím specifickým. ESD zde vycházel z primárních požadavků nutných pro výkon advokacie v jiném členském státě. Stanovil, že právo na svobodu usazování se vztahuje i na profesi advokáta.

Schopnost advokáta vykovávat svojí profesi na území jiného členského státu než toho, ve kterém dosáhl předepsané kvalifikace, nelze posuzovat pouze na základě srovnávání diplomů či obsahu studia. S ohledem na ojedinělost právnické profese a právnického studia je potřeba dalších zpřesňujících kritérií pro učení způsobilosti advokáta k výkonu povolání v jiném členském státě, jako jsou například znalosti a zkušenosti získané v průběhu praxe v hostitelském státě či absolvování doplňujících školení a seminářů. Tento rozsudek poukázal na potřebu vzniku nové obsáhlejší právní úpravy pro danou problematiku a stal se také jedním z důvodů, který vedl k přijetí směrnice 98/5 ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.

3.4 Volný pohyb služeb advokáta

Advokátní povolání lze provádět nejenom jako soustavnou činnost, ale i jako činnost příležitostní či dočasnou. To znamená, že advokát má v určitých případech možnost vykonávat svojí profesi bez nutnosti se usadit či uzavřít pracovní poměr na území jiného členského státu. Je mu to povoleno na základě ustanovené článků 56-62 SFEU, které upravují volný pohyb služeb.

Službou se v tomto případě rozumí plnění, která jsou zpravidla poskytována za odměnu v případě, že nepodléhají právní úpravě volného pohybu zboží, kapitálu či osob. Svoboda volného pohybu služeb má odlišné postavení oproti ostatním svobodám díky tomu, že její význam neustále stoupá a také proto, že z hlediska ekonomiky, ale i z oblasti práva reprezentuje samostatnou kategorii.²⁵

O volném pohybu služeb platí, že se projevuje ve dvou podobách. V první podobě svoboda o volném pohybu služeb představuje situaci, kdy poskytovatel služeb hranice členského státu překračuje s cílem služby poskytnout. Zde je dále nutné rozeznávat, zda se jedná o poskytování služeb konstantního rázu, v tom případě se jedná o svobodu dosazování, či se jedná o dočasné poskytování služeb.

---

²⁵ Tichý, L. a kol. Evropské právo. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 505

Ve své druhé podobě pak svoboda o poskytování služeb označuje situaci, kdy adresát služby překračuje hranice členského státu a vstupuje do členského státu poskytovatele. Vyskytuje se zde tzv. přeshraniční prvek. Ten je pro oblast poskytování advokátních služeb zcela zásadní. Vyskytuje se v právních vztazích a značí, že daný vztah může být posuzován podle právní úpravy Evropské unie. Jedná se převážně o vztahy mezi různými členy Evropské unie, ale může se vyskytovat i mezi občany stejného členu.

Článek 56 SFEU garantuje možnost přijímání či poskytování služeb bez jakéhokoliv omezení a tím vlastně zároveň povoluje vstup a pobyt pro poskytovatele či adresáta v jiném členském státě.

3.4.1 Judikatura

C-55/94 Gebhard²⁶

Pan Gebhard, německý advokát, který měl povolení k výkonu advokátní profese („rechtsanwalt“) ve svém rodném státě se usadil roku 1978 v Itálii. Zde působil jako zaměstnanec v milánské advokátní kanceláři. Později se stal i jejím společníkem. Roku 1989 začal sám zaměstnávat italské advokáty a prokurátory ve své vlastní, nově otevřené, advokátní kanceláři. Ti se zaobírali zastupováním klientů před soudy a soudními orgány, zatímco on vykonával zastupování německy hovořících klientů v Itálii v mimosoudních záležitostech. Pan Gebhard ve stejných záležitostech zastupoval i italsky hovořící klientelu v Německu a Rakousku. Na pana Gebharda byla podána stížnost od ostatních advokátů za to, že používá italské označení pro advokáta („avvocato“) před milánskými soudy a ve firemní korespondenci. Na základě této stížnosti bylo Gebhardovi zrušeno milánskou advokátní komorou používání tohoto označení a zahájeno proti němu kárné řízení kvůli porušení zákona č. 31/1982, upravujícího poskytování služeb advokátů, kteří vlastní státní příslušenství členského státu. Gebhard se bránil odvoláním k italské Národní právní radě, před kterou tvrdil, že je směrnicí 77/249EHS oprávněn vykonávat povolání advokáta skrze svou milánskou kancelář. Ve svém odvolání napadl i skutečnost, že neobdržel reakci od milánské

---

²⁶ C-55/94 Rozsudek ze dne 30. 11. 1995, Gebhard v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano (61994J0055, European Court reports 1995, str. I-04165

advokátní komory na svůj vznesený požadavek, aby byl zapsán do jejího seznamu advokátů, jelikož splňuje podmínky pro přijetí dle směrnice 89/48EHS o uznávání vysokoškolských diplomů.

ESD při rozhodování o předběžné otázce vznesené italskou Národní právní radou definoval kritéria, odlišující usazení od poskytování služeb. Těmito kritérii jsou hlavně množství poskytnutých služeb, doba jejich trvání, ale obzvláště jejich pravidelnost a konstantnost. Samotné zřízení kanceláře v jiném členském státě ještě není znakem usazení. ESD v tomto konkrétním případě stanovil, že se případ neřídí ustanoveními o volném pohybu služeb, ale že se jedná o usazení na základě toho, že pan Gebhard vykonává povolání advokáta v Itálii konstantně. Díky tomu se na daný případ nemůže aplikovat ani směrnice 77/249/EHS. ESD uvedl, že není možné jakýmkoliv způsobem omezovat svobodu usazování. Italská právní úprava, která neumožňuje advokátovi z jiného členského státu založení kanceláře nebo pobočky na jejím území, je v rozporu s článkem 43 SES (článek 49 SFEU).

Interpretace:

Hlavním přínosem daného rozsudku je odlišení volného pohybu služeb od svobody usazování díky kritériím pravidelnosti a konstantnosti, které ESD v tomto případě ustanovil.

3.5 Sekundární právo Evropské unie

Postavení advokáta v Evropské unii není upraveno pouze v rámci vnitřního trhu, ale i pomocí směrnic sekundárního práva, které přinášejí podrobnější úpravu této problematiky a kterým se budu věnovat v následující části své diplomové práce.

4. Poskytování právních služeb v rámci Evropské unie

Pro poskytování advokátních služeb v rámci Evropské unie jsou zcela jistě nejdůležitější prameny sekundárního práva EU. Primární právo EU, které tvoří potřebný základ pro danou problematiku, je díky své obecnosti použitelné jen okrajově.

S ohledem na charakteristiku právního povolání, jeho úzkou spojitost s vnitrostátními právními řády a také s ohledem na odlišnost vnitrostátních úprav jednotlivých členských států by bez přijetí směrnic, které sjednocují pravidla a požadavky pro výkon povolání advokáta, byla přeshraniční aktivita v rámci pohybu advokátů a jejich služeb minimální. V takovém případě by totiž úprava pro výkon advokátního povolání záležela pouze na vnitrostátních předpisech jednotlivých členů EU.

4.1 Směrnice Rady č. 77/249/EHS, z e dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů

4.1.1 Úvod

Zmíněná směrnice vznikla jako odezva na nutnost harmonizace právních služeb se Smlouvou o založení Evropského hospodářského společenství (SEHS) a to především se články 57 a 66 (dnes již 53 a 62 SFEU).

V úvodním ustanovení je vyjádřena snaha ulehčit advokátům poskytování služeb zákazem veškerých omezení na základě státní příslušnosti či místa pobytu. Směrnice neupravuje problematiku usazování advokáta v jiném členském státě a zaobírá se pouze opatřeními pro usnadnění výkonu činnosti advokáta. Směrnice dále v úvodním ustanovení zakládá povinnost hostitelským členským státům uznat advokáty jako osoby vykonávající tuto profesi v jednotlivých členských státech. S ohledem na to, že se směrnice nezaobírá vzájemným uznáváním titulů, ale pouze poskytováním služeb, nařizuje, aby osoba advokáta přijala titul státu, ve kterém působí.

4.1.2 Věcná působnost

Samotná působnost směrnice je určena v jejím prvním článku, který nám říká, že směrnice se za stanovených podmínek aplikuje na činnosti advokátů vykonávané při poskytování služeb. Jednotlivé členské státy jsou oprávněny přidělit určitým kategoriím advokátů sepisování veřejných listin zmocňujících ke správě majetku v oblasti dědického práva nebo listin o vzniku či převodu věcných práv k nemovitostem.

4.1.3 Profesní označení

Znění směrnice definuje advokáta jako osobu, která je oprávněna k výkonu odborné činnosti pod jedním z taxativně vymezených označení s ohledem na jejich označení v domovských členských státech (např. pro Německo – Rechtsanwalt, pro Velkou Británii – advocate, barrister a solicitor). Členské státy tedy musí za advokáta uzнат všechny takto označené osoby. Advokáti užívají své označení v jazyce jejich domovského státu společně s uvedením stavovské organizace, jejímž jsou členem či soudy, u kterého mají oprávnění vykonávat činnost v souladu s právem daného státu.²⁷

4.1.4 Profesní pravidla

Článek 4. upravuje činnosti v oblasti zastupování klientů před soudy či orgány veřejné moci, které jsou v každém hostitelském členském státě vykonávány za podmínek, které jsou pro usazené advokáty v tomto státě stanovené. Výjimka platí pro podmínky požadující bydliště či registraci u stavovské organizace dotyčného státu.

Advokát je povinen při výkonu svých činností dodržovat stavovské předpisy hostitelského státu, ale zároveň tím nejsou dotčeny povinnosti, které musí dodržovat ve svém domovském státě.

Při výkonu činností souvisejících se zastupováním klienta v soudním řízení má členský stát možnost advokátům uložit spolupráci s advokátem působícím u daného soudu v souladu se zvyklostmi a místními předpisy. Členský

---

²⁷ článek 1 odst. 2 směrnice 77/249/EHS

stát má také možnost odepřít advokátům, zaměstnaným na základě pracovní smlouvy ve veřejném či soukromém podniku, zastoupení či obhajobu daného podniku v řízení před soudy za předpokladu, že toto oprávnění nemají ani advokáti, kteří v daném státě působí podle šestého článku směrnice.

Příslušným orgánům hostitelského členského státu je dáno oprávnění požadovat po osobě poskytující advokátní služby na území jejího státu prokázání jejího oprávnění k výkonu činnosti advokáta. Za předpokladu, že advokát působící v hostitelském státě nedodrжуje ustanovení vyplývající z této směrnice, příslušný orgán hostitelského členského státu určí v souladu se svými vlastními předpisy a postupy následky takového chování. Pro tento účel je mu umožněno obstarávání informací ohledně odborné činnosti osoby poskytující služby. Daný orgán hostitelského členského státu má však povinnost uvědomit příslušný orgán v domovském státě advokáta o veškerých přijatých rozhodnutích.²⁸

4.1.5 Časová působnost

Článek 8 této směrnice nám určuje její časovou působnost tím, že nařizuje členským státům ve dvouleté lhůtě přijmout nezbytná opatření pro harmonizaci s touto směrnicí. Členské státy jsou zároveň povinny informovat o znění vnitrostátních předpisů, přijatých za účelem harmonizace s touto směrnicí Komisi.

4.1.6 Judikatura

C-292/86 Gullung²⁹

Claude Gullung, právník s dvojím občanstvím, německým a francouzským, působil jako notář ve Francii. Toto zaměstnání musel opustit v roce 1966 na základě kárného opatření, které mu udělila disciplinární notářská komora v Haut-Rhin. Gullung se poté snažil získat povolení pro výkon právního poradce („conseil juridique“) v Marseilles a následně usiloval o vzetí do advokátní komory Mulhose. Ani jedné z jeho žádostí nebylo vyhověno, protože nesplňoval předpoklad bezúhonnosti, jenž je potřebný k získání těchto zaměstnání.

---

²⁸ článek 7 odst. 2 směrnice 77/249/EHS

²⁹ C-292/86 Rozsudek ze dne 19. 1. 1988, Gullung v. Councils de l'ordre des avocats du barreau de Colmar and de Saverne (61986J0292, European Court reports 1988 str. 00111)

I přes Gullungovu snahu rozhodnutí zvrátit soudní cestou mu bylo vždy odpovězeno, že s ohledem na porušení etických pravidel při výkonu povolání notáře není nadále osobou s dobrou pověstí a tím není způsobilý k výkonu povolání advokáta. Pan Gullung se tedy rozhodl, že bude pracovat jako advokát v Německu (Rechtsanwalt). Zároveň si však zřídil kancelář v Mulhouse jako právní poradce („Jurisconsulte“). Mullhouská advokátní komora reagovala oznámením, že na základě francouzského dekretu z roku 1979, který implementuje směrnici 77/249/EHS, zakazuje poskytování služeb členům, kteří nesplňují předepsané požadavky bezúhonnosti. Poté, co se k podobnému rozhodnutí uchýlily i další komory, napadl Gullung žalobou tato rozhodnutí, jelikož se domníval, že odporují usnovení směrnice 77/249/EHS o volném pohybu služeb a zároveň ustanovení SES o svobodě usazování. Spor se řešil před francouzským odvolacím soudem, který řízení přerušil a položil ESD tyto předběžné otázky. V první se dotazoval, zda je možné, aby advokát s dvojitým občanstvím mohl vykonávat své povolání podle Směrnice 77/249/EHS v případě, že v jednom z těchto států je mu výkon profese povolen a druhém zakázán. V druhé otázce se ptal na povinnost usazeného advokáta být zapsán u advokátní komory jiného členského státu.

Rozhodnutí ESD (dnes soudní dvůr Evropské unie) v dané věci sice zohlednilo fakt, že volný pohyb osob a služeb a svoboda usazování by nemohli řádně fungovat, pokud by některý z členských států nepovoloval občanům ostatních států možnost dovolávat se svých práv na základě SES (nyní SFEU). Dále však konstatoval, že není možné, aby byla Směrnice 77/249/EHS ve vztahu k usazenému advokátovi vykládána tak, že pokud je danému advokátovi umožněn výkon jeho profese v jednom členském státě na základě jeho usazení, tak je automaticky oprávněn vykonávat tuto profesi i v členském státě druhém bez ohledu na to, zdali mu zde byl výkon povolání odepřen na základě bezúhonnosti. V druhé otázce ESD ohledně povinného zápisu do advokátní komory členského státu, ve kterém je advokát usazen, potvrdil stejně jako ve výše uvedeném rozsudku 107/83 Klopp, že členský stát má možnost vlastní úpravy ve věcech výkonu profese advokáta, které jinak právem Společenství upraveny nejsou.

Interpretace:

ESD zde tedy konstatoval, že členství v advokátní komoře jako jeden z požadavků pro výkon profese advokáta může členský stát vyžadovat jak po

advokátech domácích, tak i po advokátech, kteří jsou na jeho území usazeni. De facto tedy rozhodl, že tyto požadované podmínky pro výkon profese advokáta nejsou diskriminační.

C-289/92 AMOK³⁰

Před krajským soudem v Traunstein byl řešen spor mezi německou společností AMOK a rakouskou A&R. Rakouskou společnost obhajoval rakouský advokát, který v Německu spolupracoval s německým advokátem podle zákona o činnosti evropských advokátů v Německu. Společnost A&R v daném sporu zvítězila a od společnosti AMOK se domáhala zaplacení nákladů vzniklých při právnímu zastoupení společnosti rakouským advokátem podle tarifního hodnocení rakouských advokátů. A&R chtěla dále zaplatit i náhradu odměny německého advokáta podle předpisů o odměnách advokátů v Německu, které jim zaručují na základě spolupráce s hostujícím advokátem nárok na odměnu za podání žádosti a odměnu za převzetí odpovědnosti ve stejné výši jako v případě, že by klienta sám zastupoval. Společnost AMOK se proti tomuto odvolala s odůvodněním, že přítomnost rakouského advokáta nebyla opodstatněná. Spor řešil vrchní krajský soud v Mnichově, který se obrátil na ESD s předběžnou otázkou, ve které požadoval interpretaci článků 12, 49 a 50 SES (18, 57 a 58 SFEU) ve vztahu ke směrnici 77/249/EHS

ESD ohledně článku 12 SES uvedl, že jelikož je zásada zákazu diskriminace přímo zmíněna v článku 49 SES, není třeba se v tomto případě článkem 12 SES zabírat.

K otázce odměn advokátům ESD rozhodl, že podle článku 4 směrnice 77/249/EHS, který konkretizuje článek 50 SES, má poskytovatel služby pro potřeby jejího poskytnutí možnost dočasně tuto činnost ve členském státě vykonávat a to za shodných podmínek, kterými se musí řídit i příslušníci jeho vlastního státu. Oblast přeshraničního poskytování služeb advokátů je tedy řízena i zásadami a podmínkami k výkonu této profese stanovenými hostitelským státem. Do této sféry patří i určení výše odměny advokáta a proto se společnost A&R v tomto ohledu neprovinila.

---

³⁰ C-289/02 Rozsudek ze dne 11. 12. 2003, AMOK (62002J0289, European Court reports 2003 str. I-15059)

Odlišný názor měl však ESD ve věci vnitrostátní úpravy znemožňující účastníkovi sporu, který jej vyhrál, aby po druhé straně požadoval odstupné jako náhradu za zastoupení advokátem působícím u vnitrostátního soudu, který v jiném členském státě spolupracuje s advokátem usazeným. Jelikož může být jmenování spolupracujícího advokáta na základě článku 5 směrnice 77/249/EHS soudem vynuceno a nezáleží zde tedy na vůli účastníků, může proto vyloučení úhrady nákladů za tohoto spolupracujícího advokáta z celkových náhrad, které strana u soudu poražená musí zaplatit, vést k omezení svobody volného pohybu služeb z důvodu, že by takovéto vyloučení odrazovalo klienty nechat se zastupovat od usazených advokátů z jiných členských států.

Interpretace:

ESD svým rozhodnutím určil, které vnitrostátní úpravy jednotlivých členských států mohou být v rozporu s právem Společenství a které úpravy v rozporu nejsou. ESD si zde uvědomil, že pokud by členský stát měl právo nepovolit požadovat náhradu nákladů pro usazeného advokáta, který musí před soudem spolupracovat s advokátem u soudu působícím, bylo by to v rozporu s tím, co bylo směrnicí 77/249 EHS zamýšleno. Tedy v rozporu s požadavkem usnadnění výkonu volného pohybu služeb advokátů.

4.2 Směrnice 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy

4.2.1 Úvod

Oprávnění pro výkon určitých povolání je v mnoha vnitrostátních úpravách vázán na získání potřebného vzdělání. Pouze za předpokladu, že je toto získané vzdělání uznáno i ostatními členskými státy za ekvivalentní k získanému vzdělání na jejich území, je umožněn osobám, které takového vzdělání dosáhli, realizace v rámci jejich profese v jiném členském státě. Pokud by možnost vzájemného uznávání vzdělání mezi členskými státy neexistovala, ohrozilo by to celý princip jednotného vnitřního trhu. Primární uznávání diplomů je založené na

základě samostatných úprav jednotlivých profesí³¹, které určovaly nejnižší možnou úroveň vzdělání potřebnou pro výkon jednotlivých profesí a taxativně vyjmenovávali označení diplomů jednotlivých členských států, které tyto podmínky splňovali. Tuto ne příliš ucelenou a velmi komplikovanou úpravu bylo potřeba zobecnit nějakým jednotným systémem.

Tím se stala směrnice 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po dokončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy. Tato směrnice byla později doplněna o směrnice i 92/51 EHS a 99/42ES, které upravují uznávání diplomů i pro studia kratší tří let, respektive zavádí pravidla pro uznávání dokladů o získaném vzdělání pro jednotlivá povolání.

4.2.2 Diplom

Za diplom je směrnicí uznán jakýkoliv diplom, osvědčení nebo odlišné potvrzení o dosažení určitého vzdělání, který byl některým z členských států vydán na základě jeho právního řádu. Je dokladem o úspěšném absolvování studia, který zakládá předpoklad vyšší vzdělanosti. Díky vlastnictví takového diplomu je osoba na něm uvedená oprávněna k výkonu zaměstnání v jiném členském státě. Diplom může být také vydán členským státem na základě úspěšného dokončení vzdělání a odborného školení, získaného v rámci Společenství, který tento člensky stát uznal za ekvivalentní a umožňující výkon regulovaného zaměstnání na jeho území.³²

4.2.3 Proces srovnávání

Narozíl od samostatných úprav pro jednotlivá povolání, kde se taxativně vyjmenované diplomy uznávají automaticky, je u této směrnice pro uznání diplomu potřeba srovnávacího procesu, který porovnává úroveň vzdělání, který je třeba k výkonu jednotlivého povolání, v domovském a hostitelském státu.

---

³¹ Byly zavedeny pro profese doktora, zubaře, farmaceuta, veterináře, zdravotních sester a architektů.

³² článek 1 směrnice 89/48/EHS

4.2.3 Obecnost

Tato směrnice se vztahuje na veškerá zaměstnání, která jsou regulovatelná, avšak jejich ustanovení se nepoužije na profese, které jsou upraveny vlastními samostatnými směrnici, či na studijní obory, které trvají méně než tři roky.³³

4.2.4 Působnost

Tato směrnice se vztahuje na každého občana Společenství, který chce vykonávat regulované zaměstnání na území jiného členského státu a to buď na základě pracovní smlouvy, či jako osoba samostatně výdělečná. Tato směrnice neposkytuje úpravu pro vztahy mezi členskými státy a státy za hranicemi společenství s výjimkou případu, kdy je občanům ze třetích států vzdělání uznáno členskými státy a po uplynutí tříleté praxe na jeho území je mu o dosaženém vzdělání vystaveno osvědčení od tohoto členského státu.

4.2.5 Uznávání kvalifikace

Díky zásadě rovného zacházení by neměl nastat případ, kdy hostitelský stát neumožní diplomovanému občanu domovského státu přístup k výkonu zaměstnání z důvodu nedostatečné kvalifikace. Stejně tak není přípustné, aby občanovi některého z členských států, který vykonával regulované zaměstnání po dobu minimálně dvou let v uplynulých deseti letech na území hostujícího státu, kde toto zaměstnání regulované není, bylo odepřeno vykonávat toto povolání, má-li potvrzení opravňující ho jeho členskými státy k výkonu takového povolání.

4.2.6 Další požadavky

Pokud dojde při srovnávání vzdělání, dosaženého občanem v jeho domovském státě, a vzdělání, potřebným pro výkon zaměstnání na území hostitelského členského státu k objevení podstatných rozdílů, může hostitelský stát požadovat splnění dodatečných podmínek. Mezi ně můžeme zařadit například výkon odborné praxe na území hostitelského státu, adaptační dobu či složení zkoušky způsobilosti. Výkon odborné praxe může být vyžadován v případě, kdy

---

³³ článek 2 směrnice 89/48/EHS

bylo vzdělání dosaženo v kratší době, než je doba stanovená vnitrostátními předpisy pro výkon daného povolání. Požadavek na dobu adaptace či složení zkoušky způsobilosti je hostitelský stát oprávněn vznést za předpokladu, kdy se vědomosti osoby ucházející se o zaměstnání v tomto státě se značně liší od vědomostí vyžadovaných pro výkon takového zaměstnání. Mezi zkouškou způsobilosti a podmínkou zahrnující dobou adaptace pro udělení oprávnění pro výkon zaměstnání si může žadatel většinou vybrat.³⁴

Pro sféru poskytování advokátních služeb ovšem může hostitelský stát výslovně stanovit podmínku vykonání zkoušky či absolvování adaptační doby. Hostitelský stát je také oprávněn pro výkon některého z povolání vyžadovat bezúhonnost, dobrou pověst či potvrzení o tom, že tato osoba závažně neporušila profesní či etická pravidla. Splnění těchto předpokadů se provádí dodáním dokladu či čestným prohlášením před povereným orgánem.

4.2.8 Profesní označení

V případě, že občan splnil podmínky pro výkon povolání dle této směrnice, je oprávněn na území hostitelského členského státu používat profesního označení tohoto státu. Je také oprávněn užívat svůj domovský akademický titul za předpokladu, že jej rozšíří o název komise, která ho vydala a o její sídlo.³⁵

4.2.9 Realizace

Jednotlivé členské státy stanovily orgány, oprávněné k příjmu a rozhodování ve věcech žádostí o uznání kvalifikací. V rámci těchto orgánů působí pověřené osoby, které celou oblast koordinují a dbají na řádné dodržování pravidel a požadavků vyplývajících z této směrnice. Byla ustanovena i centrální koordinační skupina, která sbírá poznatky ohledně fungování pravidel této směrnice a porovnává je se stavem žádoucím.

---

³⁴ článek 1 písm. g) směrnice 89/48/EHS

³⁵ článek 1 písm. d) směrnice 89/48/EHS

4.2.10 Judikatura

C-145/99 Komise v. Itálie³⁶

I v tomto případě rozhodoval ESD v řízení podle čl. 226 SES (252 SFEU). Komise ES se domnívala, že se Itálie provinila proti článkům 43 a 49 SES (49 a 56 SFEU). Podmínky pro získání členství v advokátní komoře v Itálii a oprávnění k výkonu profese advokáta, jsou zakotveny v italském Královském dekretu o organizaci profesí advokáta a prokurátora. Tato právní úprava vyžadovala jako podmínky pro přijetí do italské advokátní komory italské občanství, kvalifikaci získanou v Itálii a také to, že advokát musí sídlit v obvodě soudu, u kterého je zapsán. Požadavek splnění daných podmínek je podle Komise neslučitelný s článkem 43 SES. Dále pak Komise tvrdila, že italský zákon o svobodě advokátů, občanů členského státu Společenství poskytovat služby, skrze který Itálie implementovala směrnici 77/249/EHS, byl neslučitelný s článkem 49 SES tím, že nepovoloval možnost zřízení pobočky na území Itálie advokátovi z jiného členského státu. Dále pak Komise poukazovala na italský legislativní dekret, na základě kterého byla italská vnitrostátní úprava harmonizována se směrnicí 89/48 EHS, který vyžadoval po advokátech z jiných členských států po výkon profese na italském území zkoušku způsobilosti.

ESD ohledně porušení článku 43 a 49 SES uvedl s ohledem na předešlá rozhodnutí v obdobných věcech, že i když svoboda volného pohybu služeb je opatřením dočasným, není poskytovateli služby při jejím poskytování odepřena možnost si na území hostitelského státu zřídit určité pracoviště pro potřeby poskytování těchto služeb. Tím, že je italskými předpisy zakázáno zřizování kanceláří a podmínka sídla v obvodu italského soudu jsou podle ESD v rozporu s SES.

Podle ESD je však ustaovení, které umožňuje vstup do italské advokátní komory pouze italským státním příslušníkům na základě italské kvalifikace, zhojeno článkem 146 zákona, který ustanovuje plnění závazku Itálie vyplývajících z jejího členství v ES. Tento článek staví občany ES a vlastní státní příslušníky na jednu úroveň pro účely přijetí do seznamu advokátů italskou komorou.

---

³⁶ C-145/99 Rozsudek ze dne 7. 3. 2002, Commission of the European Communities v. Italy (61999J0145, European Court reports 2002 str. I-02235)

ESD k tomuto ještě uvádí předpoklady, které musejí být splněny, aby vnitrostátní úprava, která je v rozporu s právem Společenství mohla být zhojena. A to na základě novely, která musí nabýt účinnost a mít stejnou právní sílu jako předpis, který novelizuje.

V otázce harmonizace se směrnicí 89/48EHS ohledně otázky o zkoušce způsobilosti ESD konstatoval, že pro případ zkoušky způsobilosti je hostitelský stát skrze příslušné orgány povinen vymezit oblasti, na které se při srovnávání úrovně vzdělání nevztahuje diplom či jiný doklad o odborné kvalifikaci. Jednotlivé členské státy sice nejsou povinné podrobně vysvětlovat důvody pro podmínku zkoušky způsobilost, ale jsou povinny zveřejnit, v jakých oblastech je úspěšné složení této zkoušky nezbytné pro výkon dotčeného povolání.

Interpretace:

Důležitost tohoto rozsudku spočívá v tom, že ESD zde uvádí, za jakých podmínek je možná změna ustanovení, které je v rozporu s ustanovením ES (pozměňující ustanovení musí mít stejnou právní sílu jak ustanovení, které pozměňuje a musí j nabýt účinnosti). Dále ESD poukazuje na nutnost členských států uvádět s dostatečným předstihem, pro výkon kterých profesí vyžadují zkoušku způsobilosti, aby nemohlo docházet při srovnávání vzdělání k svévolnému posuzování či k diskriminaci.

C-313/01 Morgenbesser³⁷

Francouzská státní občanka Christina Morgenbesser, žijící v Itálii, požádala o zápis do seznamu koncipientů, vedeného janovskou advokátní komorou. Ke své žádosti připojila kopii svého francouzského diplomu. Advokátní komora její žádost odmítla s tím, že Christina Morgenbesser nespĺňuje požadavky vyplývající z italského Královského dekretu o organizaci profesí advokáta a prokurátora. V něm se uvádí, že osoba, požadující zápis do seznamu advokátů, musí vlastnit diplom o dosažení právnického vzdělání, vydaného nebo uznaného italskou univerzitou. Christina Morgenbesser dané rozhodnutí napadla u Národní rady italských advokátů. Tato rada ale její odvolání zamítla z důvodu, že nespĺňuje kvalifikaci jak po výkon povolání advokáta ve Francii, tak ani

---

³⁷ C-313/01 Rozsudek ze dne 13. 11. 2003, Morgenbesser (62001J0313, European Court reports 2003 str. I-13467)

požadavky pro registraci jako koncipientka v Itálii. Proti tomu rozhodnutí se Christina Morgenbesser odvolala k Nejvyššímu odvolacímu soudu. Ten se obrátil na ESD s dotazem, zda-li má pověřený orgán členského státu povinnost zapsat do seznamu koncipientů vlastníka diplomu z oblasti práva, získaného v jiném členském státě, pokud o to požádá.

ESD na to odpověděl, že není možné vzáhnout ustanovení směrnice 89/48EHS na osoby, které ještě nedokončily svoji plnou kvalifikaci. Tato směrnice se týká pouze profesí, které jsou regulované. Jelikož postavení koncipienta je regulované pouze za účelem dosažení profese advokáta a z tohoto pohledu „diplom“ koncipientky není skutečným diplomem podle 89/48EHS, proto se její ustanovení na případ Christiny Morgenbesser nebudou vztahovat.

Zároveň však ESD rozhodl, že pověřené orgány nemají možnost odmítnout zapsání osoby do seznamu osob, které vykonávají určitou praxi nutnou pro jejich zápis do příslušné komory pouze z důvodu, že jejich diplom byl získán v jiném členském státě.

Interpretace:

Tento judikát je důležitý především proto, že směrnice 89/48/EHS se týká pouze regulovaných profesí a za takovouto profesi nelze považovat koncipientku.

Dále tento rozsudek poukazuje na zákaz vylučování osob z možnosti být zapsáni do seznamu koncipientů z důvodu, že tato osoba nezískala diplom v hostitelském státě.

4.3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace

4.3.1 Úvod

S ohledem na zkušenosti, které byly získány při aplikaci směrnice Rady 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů a z

následné praxe, se projevila nutnost problematiku poskytování služeb advokátů v jiném než domovském státě podrobněji upravit.³⁸

V návaznosti na to byla vytvořena směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.

Díky úpravě, kterou tato směrnice přinesla, prakticky došlo k téměř neomezenému pohybu advokátů při poskytování právních služeb v rámci Společenství.

Směrnice přišla jako reakce na jeden z hlavních cílů Společenství, kterým bylo vytvoření vnitřního trhu a odstranění překážek bránících volnému pohybu osob a služeb mezi členskými státy.

Tato směrnice vychází se směrnice 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných při skončení odborného vzdělávání a přípravy v délce trvání nejméně tří let. Ta udělila advokátovi s úplnou kvalifikací z jednoho členského státu možnost požádat o uznání této kvalifikace v jiném členském státě s úmyslem založení advokátní kanceláře a výkonem zaměstnání advokáta v tomto státě.

Oproti směrnici 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů uděluje tato směrnice advokátům pravomoc soustavného výkonu jejich povolání pod profesním označením ze svého domovského státu ve státě hostitelském.

Směrnice si tak klade za cíl usnadnit trvalý výkon povolání advokáta jako samostatně výdělečné činnosti nebo jako činnosti na základě placeného poměru v jiném členském státě než je ten, ve kterém byla získána kvalifikace.

4.3.2 Povinnost zápisu

Ve svém druhém článku směrnice zakládá advokátům, kteří chtějí vykonávat činnost v jiném členském státě, než ve kterém získali svojí odbornou kvalifikaci, registrační povinnost. Registrace musí být provedena u příslušného orgánu hostitelského státu. Takovým orgánem bývá zpravidla národní advokátní

---

³⁸ článek 1 směrnice 98/5/ES

komora či jiný stavovský orgán. K registraci je nutné osvědčení potvrzující registraci advokáta u příslušného orgánu v domovském státě.

Příslušný orgán v hostitelském členském státě může požadovat, aby toto osvědčení nebylo starší než tři měsíce. Tomuto orgánu je uložena povinnost informovat o registraci příslušný orgán v domovském členském státě. Za předpokladu, že příslušný orgán hostujícího státu zveřejňuje jména domácích advokátů v něm zapsaném, uveřejňuje také jména advokátů zapsaných podle této směrnice.³⁹

4.3.3 Profesionální označení

Při výkonu povolání advokáta pod profesionálním označením udělovaným v domovském státě používá při výkonu činnosti v hostitelském členském státě svůj domovský titul. Má však povinnost vyjádřit ho zřetelně v úředním jazyce domovského státu z důvodu možné záměny s titulem užívajícím se na území hostitelského státu. Tento advokát může být hostitelským státem požádán o označení své stavovské organizace, jejíž je v domovském státě členem či o označení soudního orgánu, před kterým mu bylo uděleno oprávnění k výkonu činnosti podle právních předpisů domovského státu přiznáno.

4.3.4 Věcná působnost

Advokáti, vykonávající své zaměstnání v souladu s touto směrnicí, jsou oprávněni dělat stejné činnosti, které dělají advokáti domácí. Tzn. poskytují právní rady z oblasti právních předpisů domovského státu, práva EU, mezinárodního práva či práva státu hostitelského. Vždy jsou však vázáni povinností dodržovat procesní předpisy platící u vnitrostátních soudů.⁴⁰

Za předpokladu, že se na území členského státu vyskytuje určitá skupina advokátů, která připravuje listiny ke správě majetku vznikající na základě dědického práva či listiny k vytvoření nebo převodu věcných práv k nemovitostem, může být advokátovi, který v tomto státě působí pod profesionálním označením svého domovského státu, odepřena možnost vykonávat tyto činnosti.

---

³⁹ článek 3 směrnice 98/5/ES

⁴⁰ článek 8 směrnice 98/5/ES

Po advokátech, kteří působí pod profesním označením svého domovského státu ve státu hostitelském, může tento stát požadovat ve věcech zastupování či obhajoby klientů před soudy spolupráci s advokátem, který před takovým soudem působí a bude pro případ nutnosti tomuto soudu odpovědný.

Hostitelské státy jsou oprávněny žádat, aby tito advokáti při provádění činností spojených se zastupování nebo obhajoby klienta v řízení před soudem spolupracovali s advokátem, který před daným soudem působí a který bude v případě potřeby tomuto orgánu odpovědný.

4.3.5 Profesionální pravidla

Advokáti, vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě na území hostitelského státu, jsou vázáni jak právními předpisy svého domovského státu, tak i stejnými právními předpisy, které platí pro domácí advokáty. Toto platí pro veškeré činnosti na území hostitelského státu. Zmínění advokáti mají nárok být v profesních sdruženích hostitelského státu úměrně zastoupeni. Po těchto advokátech může příslušný orgán hostitelského státu požadovat uzavření smlouvy o pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu jejich zaměstnání.

Na advokáty, vykonávající své zaměstnání pod profesním označením udělovaným v domovském státě, se v případech porušení jejich povinností vztahují procesní předpisy, sankce a opravné prostředky, které jsou uplatňovány v hostitelském státě. Pokud je advokát zapsán u více příslušných orgánů, mají tyto orgány povinnost se před zahájením disciplinárního řízení nejdříve vzájemně o situaci informovat a v dané věci spolupracovat.

V případě, že bylo advokátovi odebráno oprávnění k výkonu zaměstnání, ať už dočasně nebo trvale, příslušným orgánem v jeho domovském státě, je tomuto advokátovi udělen zákaz výkonu povolání pod profesním označením, udělovaným v domovském státě na území hostitelského státu.

V situacích, kdy je proti advokátovi, vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, zahájeno kárné řízení, informuje hostitelský stát o důvodech, které k nim vedly domovský stát advokáta. Stejně tak je domovský stát informován v případě, že pověřený orgán

hostitelského státu zamítne žádost o registraci do profesních sdružení daného státu.

Advokáti, kteří vykonávají své zaměstnání v souladu s touto směrnicí, tak mohou činit v rámci pracovního poměru, sdružení, jako členové právnické kanceláře či zaměstnanci státního nebo soukromého podniku a to ve stejném rozsahu, který je na základě právního řádu dovolen domácím advokátům.

Advokát, který se usiluje o získání profesního právnického titulu v hostitelském státě, musí konstantně vykonávat činnost v oblasti práva v tomto státě v minimální délce tří let. Konstantním vykonáváním činnosti je myšlen faktický výkon činnosti bez přerušení. Advokát má povinnost o konstantním výkonu poskytnout příslušnému orgánu hostitelského státu důkaz. Například dokumenty, související s případy, kterými se v rámci své advokátní profese zabýval.

V případě, že chce být advokát, vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, zaregistrován do profesního sdružení advokátů v hostitelském státě, a díky tomu tak vykonávat své zaměstnání pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v daném členském státě, má možnost vznést požadavek na uznání diplomu z jeho domovského státu podle směrnice 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů, vydaných při skončení odborného vzdělávání a přípravy v délce trvání nejméně tří let.

Za předpokladu, že advokát konstantně vykonával odbornou činnost po dobu minimálně tří let, ale v oblasti práva daného členského státu působil dobu kratší, může být i přesto přijat do profesního sdružení advokátů hostitelského státu, pokud splňuje určité podmínky. Mezi ně patří, že příslušný orgán hostitelského státu zohlednil jeho konstantní činnost v oblasti práva, odborné znalosti, praxi, či účast na přednáškách či seminářích o právním systému hostitelského státu.

Advokáti, kteří již byli přijati do profesního sdružení v hostitelském státě, jsou oprávněni používat svůj domácí profesní titul a současně profesní titul, který jim byl udělen hostujícím státem.

4.3.6 Kolektivní výkon advokacie

Advokátům, kteří vykonávají činnost v hostitelském státě s profesním označením domovského státu, je umožněn společný výkon advokacie. Tuto činnost lze vykonávat v rámci poboček nebo zastoupením jejich skupiny v hostitelském státě. V případě, že jsou však pravidla, týkající se činnosti v takových uskupeních v domovském státě advokáta v rozporu s pravidly hostitelského státu, jsou pravidla hostitelského státu nadřazené pouze za předpokladu, že je soulad s nimi podložen veřejným zájmem ochrany klienta či třetích osob.

Hostitelský stát je oprávněn zablokovat otevření pobočky nebo zastoupení skupiny na svém území v případě, kdy pravidla upravující společný výkon advokacie domovského členského státu jsou v rozporu s jeho platnými pravidly.

Směrnice usiluje o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta a zároveň minimalizaci jejího možného zneužití v obcházení platných pravidel hostitelského státu. Proto apeluje na příslušné orgány v domovském a hostitelském státě, aby udržovali trvalou vzájemnou spolupráci poskytovali si vzájemnou pomoc a tím napomáhali, aby ke zneužívání nedocházelo.

4.3.7 Časová působnost

Tato směrnice byla vydána 16. února 1998. Ve svém článku 16 pověřuje její příjemce, aby harmonizovali své právní řady v souladu s touto směrnicí do 14 března roku 2000.

4.3.8 Judikatura:

C-362/01 Komise v. Irsko⁴¹

Komise ES podala roku 2001 podle článku 226 SES (252 SFEU) žalobu na Irsko za to, že neuvedla v požadované lhůtě v platnost zákony a jiné právní předpisy pro dosažení harmonizace jeho vnitrostátní právní úpravy se směrnicí 98/5ES o usnadnění trvalého výkonu advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace. Tyto úpravy měly být provedeny do 14. března 2000.

---

⁴¹ C-362/01 Rozsudek ze dne 10. 12. 2002, Commission of the European Communities v Ireland (62001CJ0362, European Court reports 2002 str. I-11433)

Komise na základě toho, že neobdržela od irské vlády informace o harmonizaci své vnitrostátní právní úpravy se směrnicí 98/5ES, jejíchž poskytnutí bylo vyžadováno, poslala irské vládě upozornění („letter of notice“), ve které požaduje dodání těchto informací do dvou měsíců. Irská vláda odpověděla s tříměsíčním zpožděním v lednu 2001, že návrhy předpisů, které implementují danou směrnici s vnitřním právním řadem Irska, jsou ještě ve stádiu odborného přezkoumávání a že předpokládá jejich vstup v platnost z kraje roku 2001.

Komise však tuto odpověď Irska nepovažovala za oficiální a proto předpokládala, že Irsko nepodniklo žádné opatření k implementaci dané směrnice. Na základě toho poslala Komise Irsku své zdůvodněné stanovisko („reasoned opinion“), kde v dvou měsíční lhůtě požaduje uvedení předpisů implementující směrnici v platnost.

Irsko posléze v reakci uvedlo, že danou problematiku už s Komisí řešilo a připojilo svojí odpověď z ledna 2001. Vzápětí Komise na základě toho, že Irsko ve své poslední reakci nepřineslo žádnou novou informaci ohledně dané problematiky, ji nepokládala za dostatečnou a jelikož již ze strany Irska žádné jiné vyrozumění neobdržela, zažalovala Irsko k ESD proto, že nesplnilo podmínky plynoucí z jejich povinnosti implementovat směrnici 98/5/ES, jelikož pro to neučinilo žádná potřebná opatření.

Irsko se žalobě před ESD bránilo prohlášením, že je proti němu žaloba neúčinná z důvodů nerespektování jeho odpovědi Komisi a také poznamenalo, že ho Komise měla informovat o nedostatečnosti této odpovědi.

ESD se vyjádřil tak, že žaloba proti Irsku nemůže být považována za neopodstatněnou, jelikož Irsku byla poskytnutá dostatečná lhůta pro implementaci pravidel podle směrnice 98/5/ES a že Irsko má povinnost plnit své závazky vyplývající z práva Společenství.

Interpretace:

ESD zde svým rozhodnutím vyjádřil, že došlo k porušení závazků ze strany Irska, které nebylo schopné v předepsané lhůtě harmonizovat svůj vnitrostátní právní řád se směrnicí 98/5/ES.

C-193/05 Komise v. Lucembursko⁴²

Komise podala v souladu s čl. 226 SES (252 SFEU) k ESD žalobu na porušení povinnosti členského státu, kterým bylo v tomto případě Lucembursko. To nesplnilo své povinnosti, které pro něho vyplývaly ze směrnice 98/5/ES. Ta řeší usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.

První žalobní důvod se týkal toho, že nebylo postačující splnění formálně správních náležitostí, jak uvádí směrnice 98/5/ES v čl. 3 odst. 2, ale bylo pro zápis advokáta u lucemburské advokátní komory požadováno na základě vnitrostátního právního předpisu, aby dotčené osoba měla i požadované jazykové znalosti. ESD rozsudek zdůvodnil tím, že ve článku 3 směrnice 98/5/ES stanovila, že advokát, který chce vykonávat činnost v jiném členském státě než v tom, ve kterém získal odbornou kvalifikaci, je povinen se zapsat u příslušného orgánu v tomto státě, a ten musí zápis provést na základě „předložení průkazu oprávnění potvrzujícího jeho zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě. Předložení tohoto průkazu se zdá být jedinou podmínkou, která má být vyžadována pro zápis žadatele v hostitelském členském státě, a ten mu pak umožní vykonávat jeho činnosti v tomto členském státě pod takovým označením, které mu bylo uděleno v domovském členském státě.

Článek 10 této směrnice kromě toho požaduje, aby evropský advokát pravidelně a fakticky vykonával svoji činnost nejméně po dobu tří let v oblasti práva hostitelského členského státu. V případě kratší doby musí prokázat jakékoli jiné znalosti, vzdělání nebo praxi ve vztahu k uvedenému právu. Toto opatření proto umožní tomuto evropskému advokátovi, aby si osvojil jazyk popř. jazyky uvedeného členského státu. ESD tak zopakoval své stanovisko z rozsudku ve věci Lucembursko v. Evropský parlament a Rada C-168/98. Tento žalobní důvod pak z těchto důvodů uznal za opodstatněný.

Komise uvedla jako druhý žalobní důvod zákaz, kterým lucemburský zákon zabraňuje evropským advokátům výkon činností poskytovatele adres pro sídla společností, a který je podle jejího názoru v rozporu s článkem 5 směrnice 98/5/ES. Lucembursko k tomuto zákazu přistoupilo proto, aby ukončilo některé nežádoucí tendence, které poškozovaly pověst lucemburského trhu a souvisely

---

⁴² C-193/05 Rozsudek ze dne 19. 9. 2006, Komise v. Lucembursko (62005J0193, European Court reports 2006)

s fiktivním poskytováním adres pro sídla společností. ESD tím potvrdil, že směrnice 98/5/ES určuje dodržování pravidel pro výkon povolání a pravidel profesní etiky evropským advokátem a taky splnění povinnosti pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout z výkonu povolání nebo členství v profesním záručním fondu, stejně jako i režim kárných opatření, na kterém se podílejí příslušné orgány domovského i hostitelského členského státu. ESD se tak přiklonil k názoru Komise a uznal tento žalobní důvod za opodstatněný.

Povinnost evropského advokáta, aby předložil každý rok průkaz oprávnění, který potvrzuje zápis u příslušného orgánu domovského členského státu, byla posledním důvodem žaloby. Podle lucemburské strany se má jednat o opatření, které zajišťuje, že evropští advokáti splňují podmínku zápisu ve svém domovském státě. Jako nepřiměřené administrativní opatření však takový požadavek posoudil ESD a z hlediska 98/5/ES neodůvodněné. Tak i tento žalobní důvod Komise uznal za opodstatněný.

Interpretace:

Daný rozsudek zamezil snaze Lucemburska, členského státu EU, bránit nebo ztížit přístup k advokátní profesi na svém území pro cizí, v hostitelském státě trvale usazené advokáty. V případě Lucemburska to však nebylo poprvé, kdy vystupovalo proti ustanovením směrnice 98/5/ES resp. jejímu přijetí.

Rozsudek je ale důležitý i z toho důvodu, že ESD v něm svým způsobem relativizuje jeden z předpokladů pro usazení a výkon advokacie v jiném členském státě, a to znalost jazyka hostitelského státu. ESD totiž zdůraznil, že si advokát po svém usazení v hostitelském státě může nadále osvojovat jazyk tohoto státu. Podmínka znalosti jazyka hostitelského státu tedy není nutná pro zápis advokáta u příslušného orgánu hostitelského státu.

C-506/04 Wilson⁴³

Pan Wilson byl státním příslušníkem Velké Británie a zde vykonával zaměstnání advokáta (barrister), vedeného v seznamu advokátů Anglie a Walesu. Pan Wilson se roku 1994 rozhodl, že bude působit jako advokát v Lucembursku.

Lucemburská advokátní komora, která má podle lucemburských zákonů oprávnění požadovat po advokátech zkoušku z jazykových znalostí, si pana Wilsona předvolala. Ten dorazil za přítomnosti lucemburského advokáta, který však následně nebyl k pohovoru připuštěn. Pan Wilson však nechtěl rozhovor bez účasti daného advokáta absolvovat. Lucemburská advokátní komora jej následně vyrozuměla, že se rozhodla k jeho nezapsání do seznamu evropských advokátů, který vede. Jako odůvodnění uvedla, že pan Wilson se nezúčastnil pohovoru pro ověření jeho jazykových znalostí a není tak možno jeho znalosti, které jsou potřebné pro možnost vykonávat povolání advokáta na lucemburském území, prozkoumat. Komora jej informovala, že proti tomuto rozhodnutí může podat odvolání ke kárné a správní radě. Pan Wilson se však rozhodl pro podání žaloby proti jeho nezapsání do seznamu evropských advokátů a tuto žalobu adresoval lucemburskému správnímu soudu. Ten však prohlásil, že není oprávněn v dané věci rozhodovat. Na základě dalšího odvolání pana Wilsona se spor dostal před soud správní, tento soud řízení přerušil a obrátil se na ESD.

ESD poukázal na ustanovení článku 9 směrnice 98/5/ES, který potvrzuje, že existuje možnost podání opravného prostředku k soudu dle vnitrostátního práva proti rozhodnutí nezapsání advokáta, který chce vykonávat v hostitelském státě advokátní profesi, do seznamu evropských advokátů pověřeným orgánem hostitelského státu. Pro zajištění účinné soudní ochrany práv podle směrnice 98/5/ES je orgánem, pověřeným k řešení opravného prostředku ve věci nezapsání advokáta do seznamu evropských advokátů takový orgán, který se dá charakterizovat jako soud. Díky upřesňující judikatuře se tedy jedná o orgán, který je zřízen na základě zákona, prokazuje se svojí trvalostí, je nezávislý, nestranný, používá ke svým rozhodnutím právní předpisy apod.

ESD zohledňuje obavy evropského advokáta, že o jeho odvolání proti nezapsání do seznamu evropských advokátů rozhoduje příslušná kárná a správní

---

⁴³ C-506/04 Rozsudek ze dne 19. 9. 2006, Wilson (62004J0506, European Court reports 2006)

rada, složená výhradně z lucemburských advokátů a ve druhém stupni pak u odvolací kárné a správní rady, složené pouze ze dvou soudců odvolacího soudu, a zároveň tří přísedících lucemburských advokátů. Je zde tedy velmi pravděpodobné, že se budou snažit zbavit se svého konkurenta. I přes to, že byla ještě možnost kasační stížnosti, to ale však před soudem, který věc zkoumá pouze z právního hlediska. ESD tehdy usoudil, že lucemburská kárná a správní rada, popřípadě pak odvolací kárná a správní rada, nemohou zajistit podmínku nestrannosti.

ESD dospěl k názoru, že v případě, kdy je neprovedení zápisu do seznamu evropských advokátů napadeno opravnými prostředky v prvním stupni probíráno před orgánem složeným výhradně z advokátů, kteří vykonávají povolání advokáta pod označením v hostitelském členském státě a při odvolacím řízení pak s většinovým podílem zastoupení takovýchto advokátů. A v neposlední řadě když se opravný prostředek kasační stížnosti musí vyřizovat u nejvyššího soudu daného členského státu, který přezkoumává pouze právní podstatu, není v souladu s článkem 9 směrnice 98/5ES. Tato směrnice totiž určuje pro zápis evropského advokáta v hostitelském státě, jako jedinou možnou podmínku doložení průkazu oprávnění, který prokazuje, že advokátovi je umožněn zápis u pověřeného orgánu v domácím státě. Proto tedy není možné po advokátovi požadovat jiné podmínky pro přijetí do seznamu evropských advokátů hostitelského státu, jako například podmínku posouzení jeho jazykových znalostí.

S ohledem na to, že je evropský advokát povinen při výkonu profese advokáta v hostitelském státě používat profesního označení podle jeho domovského státu, je díky tomu klient okamžitě seznámen s tím, že tento advokát dosáhl své kvalifikace v tom či onom členském státě a podle toho si dovodit, že nemusí mít nezbytně požadované znalosti.

Interpretace:

ESD zde tedy stanovil určité minimální požadavky, které musejí být naplněny při využívání opravných prostředků, aby za takové prostředky vůbec mohly být považovány, a zároveň poukazuje na to, že i osoby o opravných prostředcích rozhodující, by měly splňovat určitá kritéria nestrannosti, jinak je možné, že by upřednostňovali své zájmy před zájmy poškozeného.

Tento rozsudek také poukazuje na skutečnost, že advokáta, který chce v hostitelském státě provozovat služby pod profesním označení svého domovského státu, nemůže vnitrostátní úprava nutit k plnění jiných speciálních požadavků, než těch obsažených ve směrnici 98/5/ES

4.4 Směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu

4.4.1 Úvod

Hlavním důvodem vzniku této směrnice byla neuspokojivá situace na vnitřním trhu EU kvůli častému výskytu různých právních a jiných překážek, které ovlivňovali jak poskytovatele služeb na straně jedné, tak spotřebitele na straně druhé.

Jejím cílem je vytvoření obecného právního rámce, který by byl prospěšný pro širokou řadu služeb a administrativního systému pro jejich regulaci.

Tato směrnice stanovuje obecná ustanovení pro usnadnění výkonu svobody usazování pro poskytovatele služeb a volného pohybu služeb tak, aby kvalita těchto služeb zůstala zachována.⁴⁴

4.4.2 Věcná působnost

Směrnice je aplikovatelná na služby poskytované poskytovateli usazenými v některém členském státě. Zároveň se však nevztahuje na určité taxativně vymezené činnosti jako např. finanční služby, služby v oblasti dopravy, zdravotní služby a také třeba na služby poskytované notáři a soudními vykonavateli, kteří jsou jmenováni vládou.⁴⁵

V případě kolize mezi touto směrnicí a ostatními předpisy Společenství stanovené v článku 3 odst. 1 a) – d) se tato směrnice použije subsidiárně.

4.4.3 Volný pohyb služeb

Směrnice stanovuje, že členské státy respektují právo poskytovatelů služeb tyto služby poskytovat v jiném členském státě, než je stát, v němž jsou

---

⁴⁴ článek 1. odst. 1 směrnice 2006/123 ES

⁴⁵ článek 2. odst. 1 a 2 směrnice 2006/123 ES

usazení. Státy, ve kterých je služba poskytována, zajistí volný přístup k činnosti poskytování služeb a volný výkon této činnosti na svém území.⁴⁶

Z článku 17 této směrnice vyplývá, že ustanovení článku 16 se nepoužije na služby obecného hospodářského zájmu poskytované v jiném členském státě, ale také zároveň na záležitosti, na něž se vztahuje směrnice Rady 77/249/EHS ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů.⁴⁷

4.4.4 Svoboda usazování

Cílem této směrnice je vytvořit právní rámec dle článku 12. pro zajištění svobody usazování a volného pohybu služeb mezi členskými státy

Členské státy zároveň nesmějí podmiňovat přístup k volnému pohybu služeb na svém území žádnými požadavky, které by byly v rozporu se zásadami nepřijatelnosti diskriminace, nezbytnosti, přiměřenosti, povinnosti poskytovatele být na jejich území usazen, povinnosti poskytovatele získat od jejich příslušných orgánů povolení apod.⁴⁸

4.4.5 Časová působnost

Směrnice 2006/123/ES byla přijata dne 12. 12. 2006 a v platnost vstoupila dne 28. 12. 2006.⁴⁹

Lhůta pro její začlenění do vnitrostátních úprav jednotlivých členských států byla stanovena na tři roky, tedy do 28. 12. 2009.

Česká republika harmonizovala svou vnitrostátní úpravu s touto směrnicí na základě zákona č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb.

---

⁴⁶ článek 16. odst. 1 směrnice 2006/123 ES

⁴⁷ článek 16. odst. 4 směrnice 2006/123 ES

⁴⁸ článek 16. odst. 2 směrnice 2006/123 ES

⁴⁹ článek 45 směrnice 2006/123 ES

5. Profesní sdružování advokátů

V dnešní době už si snad ani nelze přestavit výkon povolání českého advokáta bez jeho příslušnosti k České advokátní komoře. Stejně tak není možné, aby ČAK existovala bez advokátů. Profesní sdružení ČAK dává advokátům určitý řád, bez kterého by výkon jejich zaměstnání nebyl možný.

Judr. Uhlíř tvrdí, že „*Ve světovém či evropském měřítku mají mezinárodní advokátní organizace podobný význam jako advokátní komory v měřítku jednotlivých států. Bojují o udržení politické nezávislosti advokacie a o její prestiž, o zachování základních principů jako jsou samospráva advokátního stavu nebo právo advokáta zachovávat mlčenlivost.*“⁵⁰

Mezinárodní advokátní organizace umožňují jednotlivým advokátům nejen odborně se vzdělávat, ale i navazování neformální osobních kontaktů.

5.1 Česká advokátní komora (ČAK)

Česká advokátní komora (dále jen „ČAK“) je samosprávnou profesní organizací všech českých advokátů vykonávající státní správu v oblasti advokacie. V jejím čele stojí sněm, svolávaný jednou za čtyři roky. Právo účasti na sněmu přísluší všem advokátům, jakožto i usazeným evropským advokátům. Sněm volí představenstvo, kárnou komisi a kontrolní radu. Z představenstva jsou voleni předseda a místopředsedové ČAK. Představenstvo dále zřizuje jako své poradní orgány výbory a sekce, které představenstvu napomáhají při posuzování odborných otázek a materiálů a předkládají svá stanoviska a podkladové materiály k rozhodování.

Důležitost ČAK spočívá ve vedení seznamu advokátů, usazených evropských advokátů a advokátních koncipientů v České republice. ČAK vydává Věstník advokacie, ve kterém publikuje stavovské předpisy, sdělení a základní informace pro advokáty. Komora dále měsíčně vydává časopis Bulletin

---

⁵⁰ Uhlíř, D.: *Jsou mezinárodní advokátní organizace k něčemu dobré?* Bulletin advokacie, 3/2011, s. 3. ISSN 1210-6348

advokacie, ve kterém lze najít odborné články, zprávy z dění v ČAK, pozvánky na semináře a školení, novinky v oblasti advokacie na mezinárodním poli atd.

Součástí ČAK je i několik odborů a oddělení. Mezi nejdůležitější můžeme počítat odbor mezinárodní, který má na starost překlady materiálů, komunikaci se zahraničními mezinárodními organizacemi. Odbor výchovy a vzdělávání pořádá povinná školení a přednášky pro advokátní koncipienty a v rámci celoživotního vzdělávání přednášky a semináře pro advokáty. Oblast stížností klientů, státních orgánů a advokátů na jiné advokáty monitoruje a vyhodnocuje kontrolní oddělení. Pokud dojde k závěru, že se některý advokát dopustil kárného přestupku, podá proti němu kárnou žalobu. Na jejím základě pak oddělení ČAK pro věci kárné rozhodne o kárných opatřeních.⁵¹

ČAK je členem několika mezinárodních organizací, např. CCBE - Evropská rada advokátních komor, FBI - Federace evropských advokátních komor, IBA - Mezinárodní asociace advokátů a AIJA - Mezinárodní asociace mladých advokátů.

5.1.1 Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky

Dne 31. října 1996 byla na základě usnesení představenstva ČAK stanovena pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, tzv. Etický kodex advokátů České republiky. Tento kodex poskytuje detailnější úpravu obecných povinností advokáta při výkonu povolání, než jakou nám poskytuje zákon o advokacii. Povinnost řídit se kodexem mají všichni advokáti, kteří jsou zapsáni v seznamu advokátů vedeném ČAK.

Pokud advokát vykonává činnost v rámci Evropských společenství, etický kodex se použije subsidiárně ke Kodexu advokátů Evropské unie přijatého na plenárním zasedání CCBE dne 28. 10. 1988. Za předpokladu, že advokát poskytuje právní služby na území jiného státu, je povinný dodržovat pravidla chování tohoto státu. Etický kodex advokátů České republiky upravuje všeobecná

---

⁵¹ Kovářová, D., *Advokátní služby* Česká advokátní komora [online]. *Advokátní služby* [cit. 2011-08-10] Dostupné z: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1325>>

pravidla chování, jakými jsou povinnost přispívat svým jednáním k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnění závazků, hájení zájmů klienta apod.

Kodex dále upravuje otázku odměny advokáta, která musí být přiměřená, povinnosti k advokátnímu stavu, k advokátním koncipientům, při vedení advokátní kanceláře apod.

5.2 Council of the Bars and Law Societies of Europe (CCBE)

Council of Bars and Law Societies of Europe neboli Rada evropských advokátních komor (dále jen „CCBE“) je neziskovou mezinárodní organizací založenou v roce 1960 se sídlem v Bruselu, která zastupuje zhruba jeden milion evropských advokátů přes advokátní komory, které jsou jejími členy. CCBE sdružuje 27 advokátních komor států Evropské unie, 3 členy Evropského hospodářského prostoru a Švýcarsko. Kromě těchto členů sdružuje i 11 dalších advokátních komor se statusem komor přidružených či pozorovatelských. Česká advokátní komora se stala řádným členem CCBE v roce 2004, od roku 1991 do roku 2004 byla zastoupena pouze pozorovací delegací.

CCBE již od doby svého vzniku prosazuje zájmy advokátů a ochraňuje principy právních států a jejich demokracii. Názory CCBE jsou dnes považovány jak národními advokátními komorami, tak i evropskými institucemi za názory advokátní profese v Evropě. CCBE tedy plní funkci zprostředkovatele mezi evropskými národními komorami a Evropskou unií.

Při pravidelných setkání zástupců CCBE se zástupci Evropské komise a Evropského parlamentu společně řeší aktuální témata dopadající na profesi advokáta.⁵²

Mezi orgány CCBE patří prezident, sekretariát, plenární zasedání, stálý výbor a různé další specializované výbory.⁵³

Na základě rozhodnutí Stálého výboru CCBE z února 2007 uděluje organizace každoročně cenu Human Rights Award for European Lawyers za lidská práva pro evropské advokáty. Důvodem vzniku této ceny je snaha CCBE o

---

⁵² Server České advokátní komory [online] *Mezinárodní vztahy - CCBE*, [cit. 2011-08-10], Dostupné z: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1473>>

⁵³ Server CCBE [online] *About us* [cit. 2011-08-7], Dostupné z: <<http://www.ccbe.eu/index.php?id=8&L=0>>

ocenění advokátů či advokátních organizací, kteří se dlouhodobě angažují v oblasti lidských práv a tím přispívají k dobrému jménu advokacie. Zajímavostí jistě je, že v roce 2009 tuto cenu obdržel, in memoriam, zavražděný ruský advokát Stanislav Markelov, který zaplatil životem za svůj boj proti potlačování lidských práv v Rusku.⁵⁴

Dle mého názoru jedním z největších přínosů CCBE, který ovlivnil oblast evropské advokacie je přijetí Etického kodexu advokátů (Code of Conduct) jeho plenárním zasedáním dne 28. října 1988.

5.2.1 Etický kodex advokátů v Evropské unii

V tomto Kodexu jsou zakotvena základní pravidla pro výkon advokacie v EU. Nalezneme zde jak obecné zásady užívané v advokacii, tak zásady vztahující se ke vztahům mezi advokáty a klienty, advokáty a soudy a rovněž i vzájemné vztahy mezi advokáty. Kodex by se dal charakterizovat jako určitý právní základ etiky v oblasti advokacie pro národní advokátní komory. Důvodem jeho přijetí byl určitě fakt, že obor advokacie začal přesahovat hranice jednotlivých států a bylo potřeba ustanovit určitá všeobecně uznávaná pravidla pro její výkon v rámci celé Evropy. Tato pravidla mají tedy za účel minimalizovat rozdíly při aplikaci etických pravidel pro poskytování právních služeb advokáty na území jiného státu než jejich domovského. Potom, co se stanou pravidla obsažená v Kodexu vynutitelnými pro všechny profesní styky s advokáty z jiných členských států, než státu domovského, a pro profesní jednání advokáta v jiném členském státě bez ohledu na jeho fyzickou přítomnost v tomto státě, je advokát povinen řídit se pravidly advokátní komory, které je členem za předpokladu, že jsou v souladu s pravidly Kodexu.⁵⁵

V souladu se Směrnicí 77/249EHS z 22. března se tato pravidla vztahují na advokáty Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru.⁵⁶

---

⁵⁴ Server České advokátní komory [online] *Výzva k nominacím kandidátů na udělení Ceny CCBE za lidská práva pro evropské advokáty*, [cit. 2011-08-10] Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3207>

⁵⁵ čl. 1.3.1 a 1.5 Etického kodexu advokátů v Evropské unii

⁵⁶ čl. 1.4 Etického kodexu advokátů v Evropské unii

5.3 Významné mezinárodní organizace sdružující advokáty

5.3.1 Fédération des Barreaux d'Europe (FBE)

Fédération des Barreaux d'Europe, neboli Federace evropských advokátních komor, byla založena roku 1992 v Barceloně a sídlí ve Štrasburku. Jedná se o neziskovou organizaci, která se snaží o sdružování advokátních komor členských států Rady Evropy pomocí vytváření stálých vazeb mezi těmito komorami a jejich pravidelnými setkáními. Jejím cílem je snaha o harmonizaci metodiky práce a pravidel profesionálního chování advokátů, jako např. nezávislost advokáta, povinnost mlčenlivosti, formy společného výkonu advokacie, vzdělávání advokátů v rámci Evropy apod.⁵⁷

V dnešní době Federace sdružuje 210 advokátních komor, reprezentujících zhruba 800 000 advokátů. Dvakrát do roka pořádá Federace v různých evropských městech konference. Tato setkání pak nabízejí příležitosti k diskusi o společných problémech, výměně informací a zkušeností. Usiluje o nalézání nejlepšího řešení nově se objevujících problémů v rámci advokacie.⁵⁸

5.3.2 International Bar Association (IBA)

International Bar Association, je mezinárodní asociací advokátů ze zemí z celého světa různých zemí. IBA vznikla za účelem podpory výměn informací mezi právními asociacemi po celém světě. Bojuje za nezávislost soudů, právo pokojného výkonu advokacie a dodržování lidských práv po celém světě skrze svůj orgán Institutu pro lidská práva. Tato organizace se snaží ovlivňovat vývoj mezinárodního práva, ale i oblast povolání advokáta po celém světě skrze své sekce a výbory. Iba byla založena v roce 1947 a v současné době je jejím členy více než 40 000 advokátů a 197 advokátních komor⁵⁹

---

⁵⁷ Kostohryz, M.: *Federace evropských advokátních komor*. Bulletin advokacie. 4/1999, str. 96, ISSN 1210-6348.

⁵⁸ Server Fédération des Barreaux d'Europe [online] *Presentation* [cit. 2011-08-6] Dostupné z: <<http://www.fbe.org/en/the-federation/presentation/presentation-art950.html?lang=en>>

⁵⁹ Server International Bar Association [online] *About the IBA* [cit. 2011-08-6] Dostupné z: <http://www.ibanet.org/About_the_IBA/About_the_IBA.aspx>

6. Problematika rostoucího počtu advokátů

Počet advokátů stejně jako počet právnických firem na našem území neustále stoupá již řadu let, v roce 2004 počet advokátů dosáhl čísla 7687, což bylo o jeden tisíc víc než v roce 2002. Podle názorů zástupců právnických firem z roku 2006 nebyl český advokátní trh ještě přesycen.⁶⁰

Podle Jana Petříka z právníkové firmy Brzobohatý, Brož & Honsa je daleko důležitější než rostoucí počet advokátů ekonomický faktor nabídky a poptávky, trh už prý nedokáže unést vstup větší zahraniční firmy na naše území či vznik nové kanceláře nad 30 právníků. Pan Kubr z firmy Procházka/Randl/Kubr dodává, že u nás může dojít, stejně jako se tomu stalo v jiných evropských zemích, ke konsolidaci trhu. V posledním období se díky růstu počtu advokátů změnila hlavně jejich specializace. Ti se stále více soustředí na menší oblasti⁶¹

Dle mého názoru se tak děje hlavně z toho důvodu, že si spousta mladých advokátů uvědomuje, že možná jedinou možností, jak proniknout na tak zaplněný trh, je rozumět některé i když malé oblasti lépe než konkurenti a tím zvýšit svoji šanci k získání klientů. I když se dá předpokládat, že možnosti pro uplatnění ve specializovaných právních oblastech jsou omezené a vyjma hlavního města, kde je u nás poptávka zdaleka největší, nerentabilní.

Například v Plzni podle šéfky plzeňské regionální pobočky Advokátní komory Šindelářové je představa mladých absolventů právnických fakult o práci na poli advokacie značně nerealistická právě z důvodu přesyceného trhu. Šindelářová dále tvrdí, že za předpokladu vzniku dalších advokátních kanceláří bude snížen objem práce těm současným a zároveň dodává, že větší šance pro uplatnění mladých advokátů je mimo právní obor⁶²

Počet advokátů však zcela jistě nestoupá pouze na našem území, ale je to trend celé Evropské unie, jak dokládají data uveřejňovaná organizací CCBE. Vybral jsem z nich reprezentativní vzorek a umístil jej do tabulky uvedené v příloze. Čísla mluví jasně. Ve Francii vzrostl počet advokátů za posledních 6 let o pětinu. V Itálii se dokonce skoro zdvojnásobil během pouhých čtyř let, i když zde je nutné dodat, že v Italské advokátní komoře je zapsána řada advokátů, která

⁶⁰ Server České advokátní komory [online] *Počet advokátů v ČR nepřetržitě stoupá, nejvíce jich je v Praze* [cit. 2011-07-9], Dostupné z: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1255>>

⁶¹ tamtéž

⁶² Server České advokátní komory [online] *Advokátů je moc. Nováčci odcházejí mimo obor* [cit. 2011-07-9], Dostupné z: <<http://www.cak.cz/scripts/modules/fg/fulltxt.php>>

tuto profesi nevykonává. I čísla ze Španělska a Velké Británie hovoří o takřka desetiprocentním nárůstu počtu advokátů na jejich území.

Problematikou rostoucího počtu advokátů je zasaženo i Německo, tedy stát s největší ekonomikou v Evropské unii. V právnickém časopise *Neue Juristische Wochenschrift* vychází článek Dr. Stecka, který se danému tématu věnuje. Za hlavní důvod rostoucího počtu advokátů označuje právníký výchovný systém, který bez ohledu na jejich skutečné profesní možnosti produkuje právníky s kvalifikací pro výkon soudcovského úřadu, i když je mu předem jasné, že tři čtvrtiny z těchto právníků nikdy nezískají uplatnění na základě této kvalifikace z důvodu nedostatku volných míst. Dr. Steck dále uvádí, že vzrůstající počet advokátů povede k dramaticky klesajícím příjmům a zároveň se podepíše na kvalitě jimi prováděných služeb a zároveň povede k poškození důvěry cele advokacie.⁶³

Stejnou problematikou se zabývá i časopis *Anwaltsblatt*, který popisuje situaci, která je pro mladé absolventy právnických fakult za katastrofální. Ti prý většinou putují mezi nezaměstnaností, životem na úrovni životního minima a insolventností. Mladí advokáti bývají často zneužíváni jako výkonná pracovní síla, ale zároveň se mohou těšit z toho, že narozdíl od mnohých jejich nezaměstnaných kolegů práci mají. Stále více mladých je ochotno pracovat za minimum či zcela zdarma jen kvůli dosažení jisté praxe.

Důvody toho všeho jsou známé. Již řadu let končí studium daleko více právníků než jich je třeba. Podle propočtu Spolku německých advokátů je německý advokátní trh schopen každý rok pojmout maximálně tři tisíce uchazečů, na druhou stranu jich ale právnícké školy v Německu vyprodukují ročně devět tisíc. Zajímavé však je, že i navzdory těmto faktům se studium na nějaké právnícké univerzitě těší stále větší oblibě.

Řešení tohoto problému je možné najít ve větší informovanosti studentů ještě před rozhodnutím, na kterou školu se budou hlásit. Pokud by studenti na začátku svých studií práv věděli, že je čeká nadprůměrný pracovní výkon a podprůměrný výdělek, zcela jistě by si svoji volbu pořádně rozmysleli.⁶⁴ Radost

---

⁶³ Mandák, M., *Nemecko: Počet advokátů soustavně výrazně stoupá*, Bulletin advokacie, 11-12/2004, s.126. ISSN 1210-6348

⁶⁴ Mandák, M., *Nemecko: Situace na advokátním trhu; expanze do nově přidružených zemí Evropské unie*, Bulletin advokacie 11-12/2004, s.126-127. ISSN 1210-6348

německých advokátů z nárůstu členů Evropské unie o deset nových právnických trhů jistě brzy opadne po zjištění, že i tyto dané trhy trápí problém přesyceného trhu advokátů.

Jediné řešení dané problematiky vidím v zavedení určitých regulovaných stropů pro počet uchazečů na právnické fakulty v rámci EU a jednotlivých členských států, popřípadě omezení počtu přijímaných do advokátních komor. Obávám se však, že by to ohrozilo základní svobody volného pohybu osob a služeb EU a proto budeme muset čekat než se s tím ekonomický trh na základě nabídky a poptávky vypořádá sám.

7. Závěr

Právní úprava v oblasti poskytování advokátních služeb v Evropské unii prošla od doby otevření jejího vnitřního trhu dlouhou harmonizační cestou. Na základě nově přijímaných směrnic a přibývajících rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie získala tato problematika vcelku ucelený rámec. Vzhledem k tomu, že oblast poskytování služeb advokátů má přeshraniční charakter, bylo nutné zakotvit sjednocující ustanovení do vnitrostátních právních úprav jednotlivých členských států. V České republice k tomu došlo především přijetím zákona č. 228/2002 Sb., na základě kterého se novelizoval zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii.

Díky adaptaci jednotlivých vnitrostátních právních řádů bylo advokátům členských zemí umožněno poskytovat své služby po celém území Evropské unie na základě získané kvalifikace z domovského státu. Jedná se zde o svobodu volného poskytování služeb, která je však omezena svou dočasností. Daleko větší význam daných úprav se však projevuje v oblasti svobody volného pohybu osob a svobody usazování, tedy v situacích, kdy se advokát na území hostitelského členského státu usídí pro výkon svého povolání natrvalo.

I přes jednotný a ucelený ráz daných právních změn se při výkonu advokacie v rámci Evropské unie budou i v budoucnu nadále objevovat nové problémy, např. v oblastech, kdy je advokát při výkonu své profese na území hostitelského členského státu povinen spolupracovat s místními advokáty. Další oblastí, ve které mohou vznikat problémy, je oblast jazykové vybavenosti jednotlivých advokátů, která je esenciální pro správné porozumění a výklad práva v jazyce jiném než rodném. Díky jazykovým překážkám je tak migrace advokátů podstatně vyšší mezi jednotlivými členskými státy, kde předvládá stejný úřední jazyk. Je velmi pravděpodobné, že bude kladen stále větší důraz na ovladání některého cizího jazyka v rámci studia na právnických fakultách.

S problematikou výkonu advokacie v rámci Evropské unie je úzce spjat přibývajícím počtem absolventů právnických fakult, který by mohl začít být regulován přísnějšími požadavky ze strany advokátních komor při posuzování žádostí o zapsání do seznamu advokátů, vykonávajících advokátní činnost na území daných států.

V neposlední řadě je třeba zmínit i důležitost úlohy těchto komor a názoru odborníků v oblasti práva při vydávání nových vnitrostátních předpisů, upravujících činnost advokátů.

8. LAWYER IN THE EUROPEAN UNION

SUMMARY

The thesis has shown that legal regulations within the legal services in the European Union have gone a long way since the opening of its internal markets. New guidelines and decisions of the European Court of Justice have provided a rather coherent framework for the whole subject matter. Owing to the fact that providing legal services is of a cross-border nature, passing a uniform regulation within all the member states proved necessary. In the Czech republic, this process was represented by the adoption of the Act n. 228/2002 of the Code of Law which enabled the Legal Profession Act n. 85/1996 of the Code of Law to be amended.

The adaptation of the given domestic legal rules of court gave lawyers of the member states the opportunity to provide legal services across the whole European Union based on the professional qualifications obtained in their home states. It stems from the Freedom of Service Provision which is, however, only temporary. The regulations have had a much more significant impact in the area of the Freedom of Movement and Freedom of Settlement, in other words, in those situations when a lawyer decides to settle in the host member state for good.

Despite the uniform and coherent nature of the whole subject matter, new challenges and issues when practising law in the European Union are bound to arise. For instance, in cases when a lawyer based in the host member state is, in the course of his legal practice, obliged to cooperate with local lawyers. Another area which might potentially cause problems is the area of language competence of given lawyers which is indeed essential for the correct understanding and interpretation of the law written in a foreign language. Owing to the language barrier, the migration of lawyers is higher in those member states which share a common official language. It is highly likely that greater emphasis will be placed on good knowledge of foreign languages at Faculties of Law.

Another problem of running a legal practice within the European Union is closely related to the growing number of graduates of Law Faculties which might be regulated by stricter criteria issued by the Bar Association when selecting the applications for the Register of Lawyers providing legal practice in the given member state.

Last but not least, the importance of Bar Associations and legal experts has to be highlighted as they play a crucial role in issuing new regulations shaping legal practice in general.

9. Seznam použité literatury:

I. Monografie:

- Craig, P., Búrca, G. *EU Law text, cases and materials*. Second edition. Oxford: Oxford university press, 1998.
- Balík, S., *Advokát v EU: právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2004, ISBN 80-86473-64-3
- Klíma, K., a kol., *Ústavní právo Evropské unie*, Dobrá Voda: Aleš Čeněk , 2003, ISBN 80-86474-48-1
- Fiala, P., Pitrová, M. *Evropská Unie. 1. vydání*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003 ISBN 80-7325-015-2
- Schelle, K.; Schelleová, I., *Právní služba*, Praha: Eurolex Bohemia, 2003, ISBN 80-86432-51-3
- Schelleová, I., *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*, Praha: Linde a.s., 1997, ISBN 80-7201-051-4
- Svoboda, P., *Úvod do evropského práva*, Praha: C. H. Beck 2004, ISBN 80-7179-857-6
- Tichý, L. a kol. *Evropské právo 3. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2006, ISBN 80-7179-430-9
- Týč, V. *Základy práva evropské unie pro ekonomy*. 4. vydání. Praha: Linde, 2006 ISBN 80-7201-631-8

II. Odborné časopisy:

- Uhlíř, D.: *Jsou mezinárodní advokátní organizace k něčemu dobré?* Bulletin advokacie, 3/2011, s. 3. ISSN 1210-6348
- Kostohryz, M.: *Federace evropských advokátních komor*. Bulletin advokacie. 4/1999, str. 96, ISSN 1210-6348
- Mandák, V., *Německo: Situace na advokátním trhu; Expanze do nově přidružených zemí EU*, Bulletin advokacie, 11-12/2004, s. 126-127, ISSN 1210-6348
- Mandák, M., *Nemecko: Počet advokátů soustavně výrazně stoupá*, Bulletin advokacie, 11-12/2004, s.126. ISSN 1210-6348

III . Právní předpisy:

- Sdělení Ministerstva spravedlnosti č. 253/2004 Sb.
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- směrnice Rady 77/249/EHS, o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů (Úřední věstník L 78, 26. 3. 1977)
- směrnice Rady 89/48/EHS, o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy (Úřední věstník L 19, 24. 1. 1989)
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES, o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úřední věstník L 77, 14. 3. 1998)
- Smlouva o založení Evropského společenství (konsolidované znění Úřední věstník C 321E, 29. 12. 2006)
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES, o službách na vnitřním trhu (Úřední věstník L 376/36, 27. 12. 2006)
- Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění Úřední věstník C 83/47, 30.3. 2010)
- Etický kodex advokátů v Evropské unii
- usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších předpisů

IV. Judikatura:

- C-71/76 Rozsudek ze dne 28. 4. 1977, Thieffry v. Council de l'ordre des avocats de la Cour de Paris (61976J0071, European Court reports 1977 str. 00765)
- C-107/83 Rozsudek ze dne 12. 7. 1984, Ordre des avocats au barreau des Paris v. Klopp (61983J0107, European Court reports 1984 str. 02971)
- C-292/86 Rozsudek ze dne 19. 1. 1988, Gullung v. Councils de l'ordre des avocats du barreau de Colmar and de Saverne (61986J0292, European Court reports 1988 str. 00111)

- C-340/89 Rozsudek ze dne 7. 5. 1991, Vlassopoulou v. Ministerium für Justiz, Bundes- u. Europaangelegenheiten Baden-Württemberg (61989J0340, European Court reports 1991 str. I-02357)
- C-55/94 Rozsudek ze dne 30. 11. 1995, Gebhard v. Consiglio dell'Ordinedegli Avvocati e Procuratori di Milano (61994J0055, European Court reports 1995, str. I-04165)
- C-145/99 Rozsudek ze dne 7. 3. 2002, Commission of the European Communities v. Italy (61999J0145, European Court reports 2002 str. I-02235)
- C-362/01 Rozsudek ze dne 10. 12. 2002, Commission of the European Communities v Ireland (62001CJ0362, European Court reports 2002 str. I-11433)
- C-289/02 Rozsudek ze dne 11. 12. 2003, AMOK (62002J0289, European Court reports 2003 str. I-15059)
- C-313/01 Rozsudek ze dne 13. 11. 2003, Morgenbesser (62001J0313, European Court reports 2003 str. I-13467)
- C-506/04 Rozsudek ze dne 19. 9. 2006, Wilson (62004J0506, European Court reports 2006)
- C-193/05 Rozsudek ze dne 19. 9. 2006, Komise v. Lucembursko (62005J0193, European Court reports 2006)

V. Internetové zdroje:

- Chaloupková, Iva. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2011-08-12]. *Kdo je kdo Právník, advokát, notář.* Dostupné z <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3249>>
- Kovářová, D., *Advokátní služby* Česká advokátní komora [online]. *Advokátní služby* [cit. 2011-08-10] Dostupné z: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1325>>
- <http://www.cak.cz>
- <http://www.fbe.org>
- <http://www.ccbe.org>
- <http://www.eur-lex.europa.eu>
- <http://www.ibanet.org>

10. Přílohy

Profesní označení fyzických osob, které jsou podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii oprávněny poskytovat právní služby na území České republiky:

Belgie:	Avocat – Advocaat
Dánsko:	Advokat
Estonsko	Vandeadvokaat
Finsko:	Asianajaja – Advokat
Francie:	Avocat
Irsko:	Barrister Solicitor
Island:	Lögmaður
Itálie:	Avvocato
Kypr	Δικηγόρος
Lichtenštejnsko:	Rechtsanwalt
Litva	Advokatas
Lotyšsko	Zvērināts advokāts
Lucembursko:	Avocat-avoué
Maďarsko	Ügyvéd
Malta	Avukat – Prokuratur Legali
Německo:	Rechtsanwalt
Nizozemí:	Advocaat
Norsko:	Advokat
Polsko	Adwokat – Radca prawny
Portugalsko:	Advogado
Rakousko:	Rechtsanwalt
Řecko:	Δικηγόρος

Slovensko	Advokát – Komerčný právnik ^{*)}
Slovinsko	Odvetnik – Odvetnica
Spojené království:	Advocate
	Barrister
	Solicitor
Španělsko:	Abogado
Švédsko:	Advokat

Tabulka znázorňující rostoucí počet advokátů v nejdůležitějších členských státech EU.

země	počet advokátů - 2004	počet advokátů - 2006	počet advokátů - 2008	počet advokátů - 2010
Česká Republika	7200	7687	8020	9093
Francie	40847	45686	47765	50314
Itálie	129071	180000	213081	neznámý
Německo	121420	138679	146910	153251
Španělsko	146214	151542	154953	161988
Velká Británie	118869	151043	155323	neznámý

Počet advokátů = celkový počet advokátů zapsaných v národních komorách

Česká Republika - Počet aktivních advokátů zapsaný v ČAK

Zdroj ČAK a CCBE

Seznam použitých zkratk:

CCBE	Evropská rada advokátních komor
ČAK	Česká advokátní komora (Komora)
IBA	International Bar Association
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
ESD	Evropský soudní dvůr (dnes Soudní dvůr Evropské unie)
EU	Evropská unie
FBE	Federace evropských advokátních komor
SEHS	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie